KADER

HÉT VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN HET FUNDEREND ONDERWIJS

THEMA
WETENSCHAP IN DE KLAS

Op weg naar nóg beter onderwijs

JAARGANG 30, NUMMER 2, OKTOBER 2022

WEGWIJZER
Welk onderzoek versterkt je school?

ZO DOE JE DAT
Evidence informed werken in de praktijk

KIES BEWUST
De academisch geschoolde leerkracht

avs

KADER is een uitgave van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS), de actieve beroeps en vakorganisatie voor alle leidinggevenden in het funderend onderwijs. KADER verschijnt tien keer per jaar. Overname van artikelen na overleg met de hoofdredacteur. ISSN 13841165

REDACTIE
Marlijn Caspers (hoofdredactie), Agnes Broeksema, Winnie Lafeber (redactie en corrector) en Gebke Verhoeven (bureau- en eindredactie)
Redactieadres: **communicatie@avs.nl**

REDACTIERAAD
Marjolein Reurink, Roy Stevens en Marius Wouters (extern), Paul van den Heuvel (intern).

MEDEWERKERS DEZE MAAND
Lisette Blankestijn, Irene Hemels, Rik Jacobs, José Leeuwenkamp, Marijke Nijboer, Larissa Pans, Joshua Rood, Philip Vos, Astrid van de Weijenberg

LEDENSERVICE EN ABONNEMENTEN
AVS, Postbus 1003, 3500 BA Utrecht
Telefoon: 0302361010
Email: **ledenadministratie@avs.nl** | www.avs.nl
AVS-leden ontvangen KADER gratis.
Abonnementsprijs voor niet-leden: € 142,-

ONTWERP EN OPMAAK
FIZZ Digital Agency

DRUK
Veldhuis Media B.V.

ADVERTENTIES
Elma Media, Keizelbos 1, 1721 PJ Broek op Langedijk
Telefoon: 0226331686, Email: **avs@elma.nl** | www.elma.nl

LEDENSERVICE
AVS, Postbus 1003, 3500 BA Utrecht
Telefoon: 0302361010, fax: 0302361036
Email: **ledenadministratie@avs.nl** | www.avs.nl

BESTUUR
Karin Straus (voorzitter)

LEDENRAAD
Email: **ledenraad@avs.nl**

HELPDESK
Voor adviezen over wet en regelgeving, functie-waardering, de individuele rechtspositie en arbeids-voorwaarden. Dinsdag t/m vrijdag van 9.00 – 12.30 uur.
Telefoon: 0302361010, **helpdesk@avs.nl**

DECENTRAAL GEORGANISEERD OVERLEG
Gaat uw bestuur DGO voeren, meld u dan bij de AVS Helpdesk. De AVS overlegt namens het Ambtenarencentrum.

LIDMAATSCHAP
Kijk voor het huidige actieaanbod en de lidmaatschapsvoorwaarden op www.avs.nl/lidworden

De mening van in KADER geïnterviewde personen is niet noodzakelijkerwijs de mening van de AVS. Ook duidt adverteren in dit blad niet op samenwerking of goedkeuring van de AVS met of voor de betreffende organisatie, behoudens de AVS Voordeelpartners.

KADER wordt gedrukt op FSC® gecertificeerd papier.

Foto omslag: Schoolleider Jennifer Bakker is gefotografeerd door Joshua Rood.

NUMMER 1 **OKTOBER 2022**

INHOUD

Ontdek de voordelen van AVS-lid-maatschap
Kijk op p37

7
Kunst & leerprestaties
Hoe belangrijk zijn kunst en cultuur om kinderen beter te laten leren? Ontzettend belangrijk, zegt Antoinette van Zalinge, directeur van De Notenkraker.

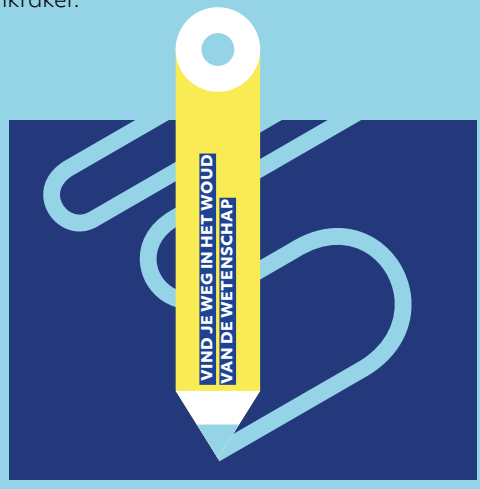

20
Wetenschappelijk onderzoek voor beter onderwijs
Elke dag komen er nieuwe wetenschappelijke inzichten bij, maar welke onderzoeken mag je als school eigenlijk niet missen om de volgende stap te zetten.

28
En dan staat de inspecteur voor de deur...
Lees hoe je je perfect voorbereidt op een bezoek van de Inspectie van het Onderwijs en hoe je samen de onderwijskwaliteit kan verhogen.

Nieuwe mensen gezocht voor de AVS-Ledenraad!
Wil jij nog meer jouw stempel drukken op het onderwijs in Nederland? Dat kan! Kom bij de Ledenraad en denk, doe en bepaal mee. Zie **pagina 5** voor meer informatie.

THEMA WETENSCHAP IN DE KLAS

08 ***Evidence informed* werken**
Hoe wetenschappelijk onderzoek als richtingaanwijzer kan dienen om goed onderbouwde keuzes te maken voor beter onderwijs.

14 **Hoger opgeleid, beter onderwijs**
Sinds een jaar of tien stromen mensen van de universitaire pabo het onderwijs in. Ontdek de meerwaarde van zo'n academisch geschoolde leerkracht.

20 **Van onderzoek naar schoolpraktijk**
Welke wetenschappelijke onderzoeken helpen jouw school verder?

VERDER IN DIT NUMMER

32 **De kracht van je netwerk**
Als directeur-bestuurder ben je soms behoorlijk op jezelf aangewezen. Je netwerk kan dan belangrijk zijn als spiegel en bron van vernieuwing.

38 **Ouderbetrokkenheid 2.0**
Ouders zijn sleutelfiguren in het onderwijs aan jouw leerlingen. Maar een prima relatie met al die vaders en moeders ontwikkelen, is bepaald geen koud kunstje. Of toch wel?

IEDERE MAAND

04 **Up to date**

07 **Zo kan het ook!**
Kunst & leerprestaties

13 **Politieke column**
Een nieuwe schoolstrijd

25 **Nieuwe rubriek**
AVS peilt
Hoe tevreden bij jij met je salaris?

27 **Van de Ledenraad**
Tijd voor goed onderwijs

26 **Academie inspireert**
Beter voorbereid op een inspectiebezoek

29 **Academie Agenda**
Ontdek onze nieuwste leergangen

44 **Buiten de kaders**
Het super-inclusieve onderwijs in Canada

Op naar nog meer kwaliteit

Met welke methode geven jullie op school les en kan die wel de toets van de wetenschap weerstaan? Waar leren kinderen het beste mee? Die vraag is al tijden onderwerp van onderzoek, maar de uitkomsten vonden vaak niet hun weg naar het leslokaal. Dat is aan het veranderen. Met de opmars van het *evidence informed* werken in het onderwijs dienen die wetenschappelijke onderzoeksresultaten als springplank voor vernieuwing en verbetering.

Hoe schroef ik de leerprestaties omhoog? Hoe vergroot ik de kansengelijkheid voor mijn leerlingen? Het zijn vragen waarbij *evidence informed* werken als richtingaanwijzer kan dienen om goed onderbouwde keuzes te maken en de volgende stap te zetten als het gaat om onderwijskwaliteit. Maar het *evidence informed* werken gaat verder dan alleen weten wat er speelt op het gebied van wetenschap. Het gaat er óók om dat jij als directeur nieuwsgierige leraren de ruimte geeft om zich te verdiepen in wetenschappelijk onderzoek en hen de tijd gunt om deze kennis te delen met collega's. Als schoolleider ben je in dit proces de kartrekker, de inspirator en motivator.

Dat *evidence informed* werken in opkomst is, maakt me dan ook trots. Want hierin schittert de ambitie van de Nederlandse schooldirecteur door. De wens om steeds beter onderwijs te maken, om een schoolklimaat te creëren waar kinderen met plezier leren en waar leraren met minstens zo veel plezier voor de klas staan. Daarin kan jij als schoolleider het verschil maken. Als AVS helpen we je graag dat verschil te blijven maken, bijvoorbeeld met deze KADER die je praktische handvatten en inspiratie geeft om met behulp van de wetenschap het onderwijs te blijven vernieuwen.

Karin Straus
Voorzitter AVS

Terugbetalings-regeling scholing terecht?

Op welk scholingsbudget heb je als directeur recht? En wanneer moet je dat geld terugbetalen als je elders een baan vindt? Daar gelden sinds kort andere regels voor. In het Burgerlijk Wetboek is als gevolg van de Europese arbeidswetgeving artikel 7:611a gewijzigd per 1 augustus 2022 (SB 2022-277). Wat betekent dat voor jou?

Aan het Burgerlijk Wetboek artikel 611a is lid 2 tot en met 5 toegevoegd. Voor schoolleiders zijn lid 1, 2 en 4 van belang:

- Lid 1) De werkgever stelt de werknemer in staat scholing te volgen, die noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn functie en, voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden verlangd, voor het voortzetten van de arbeidsovereenkomst indien de functie van de werknemer komt te vervallen of hij niet langer in staat is deze te vervullen.
- Lid 2) Wanneer de werkgever op grond van toepasselijk Unierecht (toepasselijk nationale recht), een collectieve arbeidsovereenkomst of een regeling van een bevoegd bestuursorgaan verplicht is zijn werknemers scholing te verstrekken, wordt de in lid 1 bedoelde scholing kosteloos aangeboden aan de werknemers, beschouwd als arbeidstijd en, indien mogelijk, vindt deze plaats op tijdstippen waarop arbeid verricht moet worden.
- Lid 4) Een beding waarbij de kosten van scholing als bedoeld in lid 2 worden verhaald op, of verrekend met geldelijke inkomsten uit hoofde van de dienstbetrekking van de werknemer, is nietig.

De werkgever betaalt

- De scholingsactiviteiten ten behoeve van de (her)registratie Schoolleidersregister vallen onder artikel 7:611a lid 2 BW. Schoolleiders zijn immers verplicht zich te (her) registeren op basis van de CAO PO. De werkgever moet deze scholing kosteloos aanbieden.
- Artikel 9.6 CAO PO geeft hieraan vervolgens invulling (professionaliseringsbudget van € 3.000,- per jaar). Op basis van de CAO PO kan een werkgever zich op het standpunt stellen dat de kosten voor opleiding voor de (her)registratie uit het budget ad € 3.000,- moet worden betaald.
- Een werkgever hoeft dit niet te doen en mag altijd meer budget ter beschikking stellen.

Geen terugbetalingsregeling

- Een terugbetalingsregeling mag niet overeengekomen worden voor scholing in het kader van (her)registratie (artikel 7:611a lid 2 BW). Dit volgt uit artikel 7:611a lid 4 BW.
- Daarnaast is een terugbetalingsregeling sowieso niet aan de orde bij het in de CAO PO opgenomen professionaliseringsbudget van € 3.000,- per jaar. Een werknemer heeft hierop immers recht.

GEZOCHT!

Nieuwe leden voor de AVS-Ledenraad

Wil jij altijd als eerste op de hoogte zijn van onderwijsontwikkelingen? Zit je graag dichtbij het CAO-vuur? Wil je strategisch nadenken en meebeslissen over de positie van de schoolleider, de kwaliteit van onderwijs en wat het beste is voor je leerlingen? Wil je bovenal ambassadeur zijn van het allermooiste vak dat er bestaat? Dan zoeken wij jou! Door een gezonde doorstroom en tussentijds vertrek zijn er een aantal plekken vrijgekomen in onze Ledenraad. Daarvoor zoeken we schooldirecteuren die met visie, ongebreidelde passie en een positieve kritische blik de AVS-Ledenraad komen versterken. Interesse? Aanmelden kan tot 28 oktober 2022 via: **ledenraad@avs.nl**. Voorzie je aanmelding van een korte motivatiebrief, cv en je contactgegevens. Wil je meer weten? Laat je telefoonnummer achter op bovenstaand mailadres en de (vice)voorzitter belt je terug.

Lees de hele vacaturetekst terug op avs.nl

AANSTORMEND DIRECTIETALENT

Het schoolleiderstekort neemt nog altijd fors toe. Zitten er in jouw team mensen, die in de wieg gelegd zijn voor het vak van schooldirecteur? Dan is het goed om te weten dat ze bij AVS Academie terechtkunnen voor de leergangen *Schoolleider Basisbekwaam* én *Schoolleider Vakbekwaam*. Beide trajecten gaan 11 januari van start. Aanmelden kan via: **avs.nl/academie.**

Begin het jaar goed in New York en Boston

Wil je je grenzen verleggen en ontdekken hoe ze in Amerika omgaan met kansengelijkheid in het onderwijs? De AVS heeft van 21 tot 29 januari een studiereis naar New York en Boston op de planning staan, waarbij we in de wijk Manhattan een kijkje nemen op een school waar veel leerlingen met Latijns-Amerikaanse roots zitten. Het betrekken van de gezinnen bijde school blijkt een succesfactor te zijn. Een bezoekje van leraren aan het park om in contact te komen met ouders, tantes of opa's van leerlingen hoort erbij. Nieuwsgierig geworden? Aanmelden voor deze reis kan tot 12 oktober. Wees er dus snel bij!

Kijk op avs.nl/studiereisamerika

De 4 voordelen voor AVS-leden

Lid worden van de AVS doe je niet zomaar. Het levert je namelijk veel op. De AVS zorgt dat je er als schoolleider niet alleen voor staat. Dat doen we met:

- Gratis persoonlijk advies van AVS-adviseurs.
- Gratis juridische hulp bij arbeidsconflicten.
- Flinke kortingen op specifieke opleidingen voor schoolleiders.
- Jouw vakblad KADER, 10x per jaar gratis in de bus.
- Netwerkbijeenkomsten: ontmoet collega-schoolleiders en wissel ervaringen uit.

Nog geen lid? Bekijk dan onze aanbiedingen op www.avs.nl/lidworden.

SEGMENT

Praktische trainingen over werken met leerlingen met specifieke leerbehoeften

Een greep uit ons aanbod

Gespreks-technieken

Autisme-spectrum-stoornis (ASS)

Leerlijn Specialist specifieke onderwijs-behoeften

Bekijk ons totale aanbod op

www.segment.nl/onderwijs

i-Coach in het onderwijs

UW I-COACH OF ICT-COÖRDINATOR LEERT:

- onderwijs op uw school versterken m.b.v. ICT,
- uw team daarin te professionaliseren,
- nadenken over ICT-visie en -beleid, waaronder digitale geletterdheid.

Meld aan met kortingscode KADER en ontvang het aanbevolen boekenpakket gratis.

▶ Ga naar cetotrainingen.nl/icoach

cito

Kunst voor betere leerprestaties

De basisvakken verdienen, als het aan het ministerie van Onderwijs ligt, alle aandacht. Antoinette van Zalinge, directeur van De Notenkraker in Amsterdam, denkt daar anders over. Wat haar betreft krijgen juist kunst en cultuur meer focus.

TEKST JOSÉ LEEUWENKAMP

De cultuurprofielschool De Notenkraker vind je vlakbij het Vondelpark in Amsterdam. Hebben we hier te maken met een elitaire basisschool uit Zuid, die van elk kind een kunstenaar wil maken? "Het tegenovergestelde," zegt directeur Antoinette van Zalinge. "We zijn een gemengde, openbare buurtschool met veel kinderen uit Amsterdam-West en Slotervaart. De filosofie achter een kunstschool als deze stamt uit de Verenigde Staten en heeft als doel segregatie tegen te gaan. Je biedt kinderen meer kansen, doordat je ze andere vaardigheden leert."

> "Kinderen ontwikkelen via kunst en cultuur basisvaardigheden die we als mens enorm nodig hebben"
>
> Antoinette van Zalinge, schooldirecteur

Bij de eindmusical van groep acht ziet ze ieder jaar opnieuw heel concreet wat het resultaat is van acht jaar kunst- en cultuuronderwijs. "De kinderen verzinnen en schrijven de musical zelf, regelen de techniek en maken de decors. Iedere leerling pakt zijn rol. Heel vanzelfsprekend klaren ze die klus. Er staan kinderen met zelfvertrouwen op het podium. Niet omdat ze zo goed hebben leren zingen, spelen of dansen, maar omdat ze niet onnodig verlegen zijn, samenwerken en plezier hebben."

Even niet de beste zijn

Wat kunst- en cultuurvakken een kind brengen? "Lef," luidt het spontane antwoord. "Dankzij drama, dans en beeldende vorming ontwikkelen kinderen basisvaardigheden, die we als mens enorm nodig hebben, maar niet leren tijdens rekenen en taal. Je leert bijvoorbeeld tijdens drama hoe je jezelf moet uitdrukken, hoe je spreekt voor een groep, verlegenheid overwint of kritiek incasseert. Je stimuleert het vermogen om oplossingen te bedenken, je spreekt de verbeeldingskracht aan en leert te improviseren. Allemaal vaardigheden die gedurende de rest van je leven van een enorme waarde zijn én deze vaardigheden kunnen ook de leerresultaten bij de normale taal- en rekenlessen verbeteren."
Wat belangrijk is, stelt de directeur, is dat de kunstvakken niet worden getoetst. "We geven geen cijfers voor goed toneelspelen of een muziekinstrument bespelen. Dat is fijn voor het kind dat minder goed is in lezen en schrijven. Het draait eens niet om de prestatie, heerlijk! Maar ook voor het kind dat alles vanuit cognitie doet en de lat hoog legt, is het leerzaam. Die ontdekt dat het eens niet draait om de beste zijn."

Gym en dans

De Notenkraker was 25 jaar geleden al een kunstmagneetschool en werd vier jaar geleden een erkende cultuurprofielschool, waardoor die beter aansluit bij het cultuurprofiel in het voortgezet onderwijs. De kunstlessen worden gegeven door vakdocenten en zijn ingepast in het curriculum. Als er meer aandacht is voor kunst en cultuur, wat sneuvelt er dan? "Niets, we combineren veel. Twee uur gym is bij ons een uur gym en een uur dans. En als we de Romeinen behandelen tijdens geschiedenis grijpen we de kans aan om bijvoorbeeld een toneelstuk te maken waarin we uitbeelden hoe een slaaf leefde. Geloof me, dat vergeten kinderen nooit."

Ook een bijzondere aanpak op je school? Mail je verhaal naar communicatie@avs.nl o.v.v. Zo kan het ook!

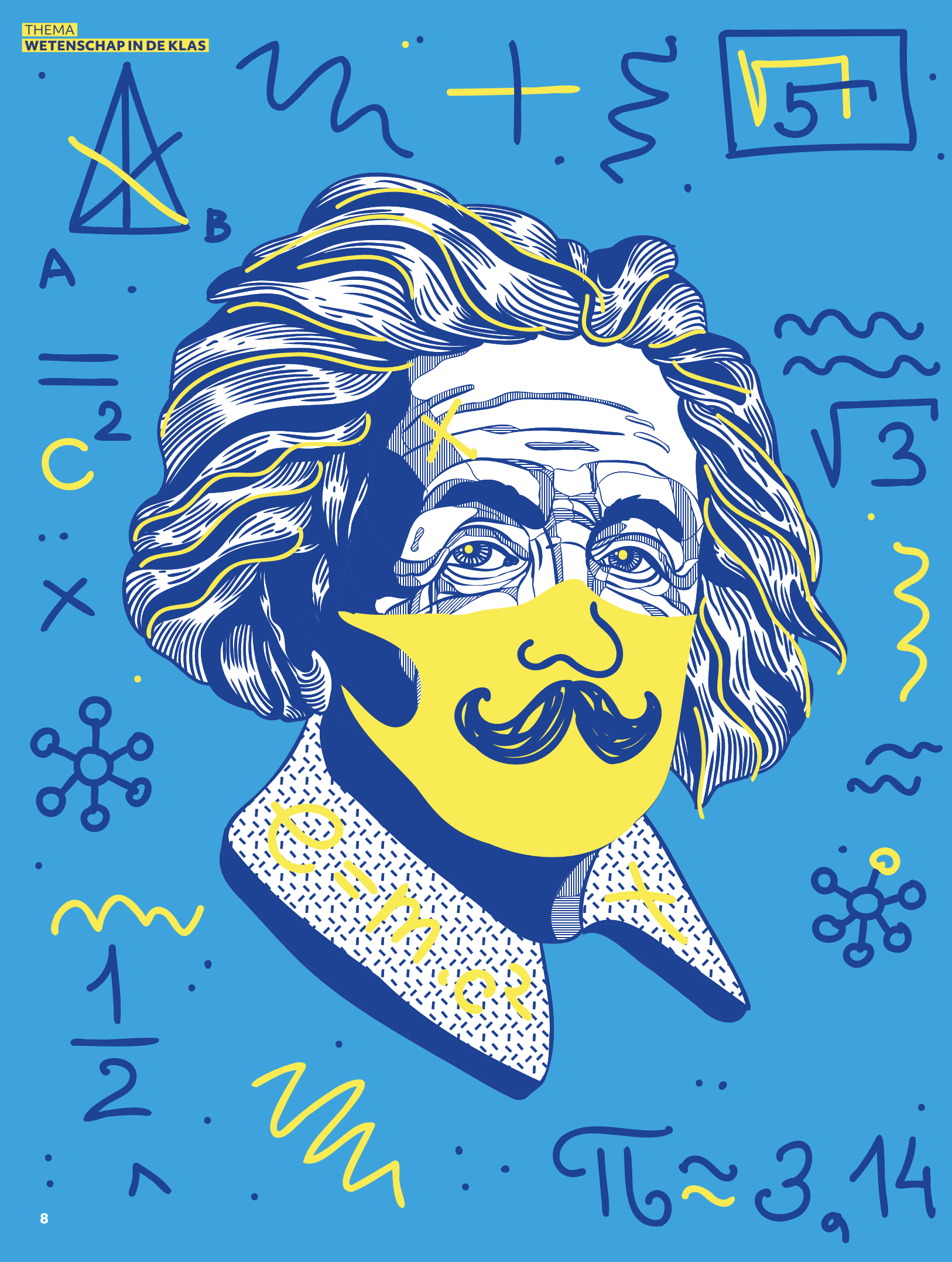
A
B
C
2
X
1
2
π ≈ 3,14

Haal de Einstein in jezelf naar boven

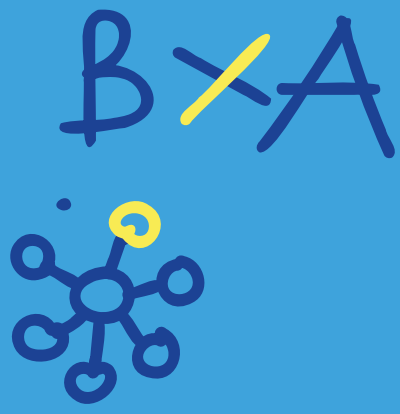

Evidence informed werken in een notendop

Einstein wordt als het boegbeeld van de moderne wetenschap gezien. Maar waarom zou je op jouw school wetenschappelijk aan de slag gaan? Wie eenmaal dit *evidence informed* werken onder de knie heeft, kan flinke stappen zetten op weg naar nóg beter onderwijs. Veel directeuren zijn zoekende naar hoe zij dit kunnen realiseren op hun school. Gelukkig hoef je geen Einstein te zijn om dat voor elkaar te krijgen.

TEKST: IRENE HEMELS **BEELD: IKU4 / SHUTTERSTOCK.COM**

“Het neerzetten van een verbeter- en onderzoekscultuur is de essentie van *evidence informed* werken”

Anje Ros, lector Goed leraarschap, goed leiderschap

Ben je enthousiast om op jouw school meer wetenschappelijk te gaan werken, maar heb je geen idee hoe je dat kan gaan doen. Je bent niet de enige, stelt dr. Anje Ros, lector Goed leraarschap, goed leiderschap aan de Fontys Hogeschool. “Veel onderwijsbegeleidingsdiensten zijn opgedoekt en scholen verkeren daardoor in een ‘vacuüm’”. Dus waar te starten?

Op de Alan Turingschool zijn ze al behoorlijk ver met *evidence informed* werken. “Hoewel, over wát hebben we het eigenlijk,” stelt directeur Eva Naaijkens. “*Evidence informed* werken, evidence based… Al die benamingen bedoelen globaal genomen hetzelfde. Wij spreken van aanpakken die kansrijk zijn. Je maakt gebruik van wetenschappelijk bewezen methoden in het onderwijs en gaat vervolgens kijken hoe deze toepasbaar zijn in de klas. Kansrijke aanpakken zijn manieren waarvan je uit onderzoek weet dat het bewezen effectief is én waarvan is aangetoond dat het op andere plekken tot gewenste resultaten heeft geleid.”

Dat *evidence informed* werken bij het onderwijs hoort, is voor Naaijkens een uitgemaakte zaak. “Onderwijs ís leren. Onze eigen houding als schoolleider en die van de leerkracht moet dat ook zijn. Wat doen we en kunnen we dat verbeteren? *Evidence informed* werken hoort het hart van je kwaliteitscultuur te zijn.”

Start met een urgent vraagstuk

Het neerzetten van een verbeter- en onderzoekscultuur op scholen is de essentie van *evidence informed* werken, vindt ook Ros. “Daarmee kom je echt tot onderwijsverbetering, want daar draait het om: het handelen in de praktijk en het verbeteren op basis van wetenschap. Als je *evidence informed* werkt, maak je in principe beter onderbouwde keuzes, doordat je gebruikmaakt van kennis uit de literatuur, voorbeelden van andere scholen of gegevens van je eigen school. *Evidence informed* werken gaat altijd gepaard met een goede analyse van je eigen situatie.”

Maar waar begin je? Start vanuit een urgent vraagstuk, zegt Ros. “Ga niet vernieuwen om het vernieuwen. Ga uit van een probleem of van iets dat je wilt verbeteren. Ter illustratie. De cijfers voor rekenen zijn te laag, je wilt als team leerlingen zelfstandiger laten werken, je wilt een effectieve leesinstructie invoeren of er ligt de wens om beter gebruik te maken van ICT. Met het hele team kijk je: wat is de situatie op dit moment? Tegen welke knelpunten lopen leerkrachten aan? Waar zijn ze trots op? Welke kansen voor verbetering zien ze zelf? Hierover gezamenlijk het gesprek aangaan en daarbij literatuur gebruiken over wat werkt en waarom, is de manier om de betrokkenheid van je team te vergroten. Alle leraren moeten hier iets mee. Als ze zien (door het gesprek dat je met elkaar voert) dat het echt iets van hen is,

gaan ze eigenaarschap voelen en ervaren ze de noodzaak tot veranderen."
Bij *evidence informed* lesgeven is een grote rol voor de leraar weggelegd en krijgt de professionalisering een enorme boost, is de ervaring van Naaijkens. "*Evidence informed* werken geeft tools om het vakmanschap van leerkrachten op een hoger niveau te tillen. We werken nu met vaste handelingen en methodes, die we met elkaar hebben afgesproken."
Dat heeft een gunstige uitwerking, aldus Naaijkens, ook op de ervaren werkdruk van leraren. "Het is bekend dat mensen die geen kaders hebben meer stress ervaren. Onze leerkrachten weten in elke situatie hoe ze moeten handelen. Bij een vermoeden van dyslexie, hoogbegaafdheid of autisme weten ze welke aanpakken kansrijk zijn, welke stappen ze kunnen zetten en met welk persoon ze kunnen sparren. Je hoeft geen toestemming te vragen. Samen kom je tot een goed oordeel. Ik zie dat deze manier van werken veel autonomie geeft aan leraren. Nieuwe leraren met weinig kennis houden strak vast aan afgesproken handelmethodes, terwijl leraren die al wat langer bij ons werken, daar wat losser van komen, tegelijk kunnen ze in crisis wel terug-grijpen op routines."

> **"*Evidence informed* werken behoort het hart van je kwaliteitscultuur te zijn"**
> Eva Naaijkens, schooldirecteur

Inhoudelijke focus

Die duidelijke focus helpt niet alleen de leraar in de klas, aldus Naaijkens. "*Evidence informed* werken helpt je als directeur en als hele school te focussen. Het zet mij op de koers van waar ik naartoe wil. Het helpt mij goed te kijken naar wat er op school gebeurt: waarom lukt het niet met deze groep, deze leerling of deze doelgroep?"
Wat is verder nodig om van *evidence informed* werken een succes te maken? Ros en Naaijkens zijn eensgezind wat dat betreft. Naaijkens: "Dat vraagt erom dat leerkrachten niet te veel met organisatorische zaken

"*Evidence informed* werken zet mij op de koers van waar ik naartoe wil"

Eva Naaijkens, schooldirecteur

OP NAAR EEN WETENSCHAPPELIJKE ATTITUDE

Neem de tijd voor het doorvoeren van *evidence informed* werken, tipt Arnold van Ooijen, schoolleider van De Regenboog in Nieuwendijk. Hij trad aan toen de school het predicaat 'zeer zwak' had en onder toezicht stond. "We hebben er drie, vier jaar over gedaan om te kijken naar het onderwijs en een nieuwe visie op onderwijs te ontwikkelen. Dat deden we door wetenschappelijke literatuur te onderzoeken en na te denken over de schoolpraktijk: wat hebben leerlingen nodig, wat hebben we over het hoofd gezien, hoe gaan we onze school en het onderwijs opnieuw vormgeven?
"*Evidence informed* werken is een combinatie van wetenschappelijk onderzoek en kijken naar ons eigen praktisch handelen in de groep. Als team hebben we een aantal wetenschappelijke onderzoeken bestudeerd, tegelijk hebben we gekeken naar welke aspecten wij misten in ons onderwijs. Hebben die aspecten ook een meerwaarde voor de ontwikkeling van de kinderen?" Van Ooijen ziet dat op zijn school een nieuwe attitude is ontstaan. "Leerkrachten gaan makkelijker bij elkaar te raden en stellen zichzelf (en collega's) vragen zoals: hoe werkt dat nou? Wat heb je ervoor gebruikt? Op een natuurlijke wijze professionaliseert het team zichzelf."
Een andere, meer kritische en wetenschappelijke manier van denken kan al een verandering in gang zetten op je school, is ook de ervaring van Evert de Vries, directeur van de Prins Willem-Alexanderschool in Ophemert. "'Samen elke dag een beetje beter': die slogan komt letterlijk op mijn school tot leven. Vroeger werden resultaten meer gerelativeerd met 'Dit is een zwakke groep' of 'Marietje is nu eenmaal zo en dit past bij haar'. Nu is er een sterke focus op wat we kunnen verbeteren. Ons ambitieniveau ligt hoger. We streven naar de bovenkant van wat we beogen. Zeiden we vroeger: dat hoort bij deze groep. Nu vragen we ons af: is dit wel passend bij deze groep?"

“Op natuurlijke wijze professionaliseren collega’s zichzelf”

Arnold van Ooijen, schooldirecteur

“Ons ambitieniveau ligt hoger”

Evert de Vies, schooldirecteur

worden belast, niet te veel vergaderen om het vergaderen, maar de focus heel inhoudelijk houden. Vieringen, administratiedingen, zaken die niet altijd direct bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs, moet je anders inrichten en zoveel mogelijk weghouden bij het team.”

Daarnaast heeft de schoolleider vooral de rol van inspirator, betoogt Ros. “De schoolleider heeft een voortrekkersrol als het gaat om het creëren van een cultuur van samen leren en verbeteren, waarbij er sprake is van respect en vertrouwen. Leerkrachten met expertise op een bepaald thema kunnen dan leiderschap nemen. Het commitment van de schoolleider is heel belangrijk, daarmee laat hij of zij zien het *evidence informed* werken belangrijk te vinden.”

Je moet echter niet te snel willen, adviseert Naaijkens. “Af en toe moet ik op mijn handen zitten om niet steeds nieuwe dingen te willen doen. Het is belangrijk om de balans te vinden tussen het stapsgewijs toewerken naar de doelen, de taken die leerkrachten hebben en hun welbevinden.”

Kleine stapjes, meer succes

Evidence informed werken vraagt om een gestructureerde aanpak die in kleine stapjes wordt uitgevoerd. Juist geduldig zijn vergroot de kans op succes. Tijd nemen voor het proces en niet te veel tegelijk oppakken, maar een duidelijke focus aanbrengen, maakt het voor iedereen, de leraren incluis, overzichtelijk en behapbaar, stelt Ros. “Bovendien krijg je je team makkelijker mee en hebben collega’s niet het idee dat het snel te veel is. Het gaat uiteindelijk om het neerzetten van een cultuur waarin voortdurend stilgestaan wordt bij: doen we wat het beste is, of kan het ook anders? Het gaat dus ook om samen lessen maken en voorbereiden.”

Waarover struikelen scholen nog als ze aan de slag willen met *evidence informed* werken? “Eén van de valkuilen is dat gedacht wordt: ‘dit komt uit de wetenschap en dus is het bewezen effectief’,” stelt Ros. “Het onderwerp van onderzoek is altijd in een specifieke context onderzocht. Veel variabelen spelen een rol. Het is heel belangrijk om een bewezen methodiek niet klakkeloos toe te passen.”

Soms zit het tegen en blijkt een bepaalde methode die wetenschappelijk bewezen is uit de evaluatie niet het beoogde resultaat te behalen, stipt Naaijkens aan. “Als het niet lukt, is het belangrijk om niet meteen te twijfelen aan de aanpak die je hebt gekozen en over te gaan tot het aanschaffen van iets anders, maar om goed te analyseren waar het probleem zit en kritisch te kijken naar het eigen handelen. Zo werkt het cyclisch werken: eerst verkennen, dan een plan maken, uitvoeren en het plan bijstellen als dat nodig is en vervolgens borgen.”

Evidence informed werken biedt geen honderd procent garantie op succes, het is vooral een manier om gerichter met een bewezen methode succes af te dwingen in je klaslokaal. “Of een interventie echt kansrijk is, hangt van veel aspecten af,” legt Naaijkens uit. “Wat is de populatie op jouw school? Op welke manier voer je het in? Hoe is je team samengesteld?” En, je moet de gekozen methode heel consequent doorvoeren. “Laat je de basisprincipes los van de methode, dan dwaal je te ver af van juist datgene wat bewezen effectief is.” ←

De AVS Academie is druk bezig met het ontwikkelen van een nieuwe leergang over *evidence informed* werken. Naar verwachting kun je hier in het voorjaar van 2023 aan deelnemen. Schoolleiders leren tijdens de leergang waar ze goede wetenschappelijke studies over onderwijs kunnen vinden, wat goed onderzoek is en hoe je die kennis vertaalt naar je eigen praktijk. Wil je meer weten over deze nieuwe leergang-in-wording? Houd de website in de gaten: avs.nl/academie.

Gert-Jan Segers

Een nieuwe schoolstrijd

Wetenschap mag dan een middel zijn om de onderwijskwaliteit te verbeteren, volgens Gert-Jan Segers van de ChristenUnie komt er meer bij kijken. Ruimte en vertrouwen zijn misschien nog wel belangrijker.

David Brooks, columnist van de New York Times, schreef het prachtige boek: De Tweede Berg. Het is een zoektocht naar een zinvol leven, die begint bij die Eerste Berg. Die Eerste Berg is de berg van zelfontplooiing, waarin het draait om jezelf, om je unieke 'ik'. Het is de berg van kansen pakken, de berg van geld, goed en imago. Van vliegen naar unieke belevenissen om die via sociale media te delen. Van zoveel mogelijk winst maken ten koste van mens en natuur.

We worden die Eerste Berg opgestuwd door de toespraak bij de diploma-uitreiking van een bevlogen docent die zegt: 'jaag je droom na! Als jij je kansen pakt, reik naar de sterren… het kan!' We hebben geslaagde filmsterren, sporthelden en influencers, die op Instagram prachtige foto's laten zien van een geslaagd leven. Goed, ze hadden moeite, maar ze hebben overwonnen en kijk eens: ze zijn geslaagd. Succes is een keus.
Er is ook een Tweede Berg. Dat is de berg waarin het niet langer alleen om jezelf draait, maar om duurzame verbintenissen, trouw, zorg voor elkaar, zelfopoffering. Die Tweede Berg is de plek waar je, puttend uit je diepste overtuiging, tot een waardevol leven komt. Het is de plek waar je je roeping ontdekt, waarna je je toewijdt aan datgene wat voor jou echt alle moeite waard is.
Het Leenstelsel moet wel bedacht zijn op die Eerste Berg. Het is bij uitstek een uiting van de meritocratische belofte. Als jij hard werkt, als jij investeert in jezelf, kun je inderdaad naar de sterren reiken. Dan is die tienduizenden euro's schuld *peanuts*. Want dit land en dit leven zullen je rijkelijk belonen voor al je inspanningen. De ongenadige keerzijde van deze meritocratische belofte is dat als het leven even tegenzit, als je niet die geweldige baan hebt, als je onverhoopt verder in de schulden komt, dat jij dan gefaald hebt. Dat het je eigen schuld is. Maar dan ook écht je eigen schuld.
Een school is geen producent voor de Eerste Berg, maar zoals Erik Borgman zegt: een bouwplaats waar leerlingen worden opgebouwd en uitgedaagd. Als een plek waar kinderen en jongeren gevormd worden en waar ze leren hoe ze omgaan met elkaar. De school bereidt daarmee niet enkel voor op de samenleving van de toekomst. De school ís al een samenleving op zichzelf. Een plek waar leerlingen leren samenleven, zodat ze ook in de toekomst kunnen samenleven. Deze bouwplaats kan alleen maar leerlingen vormen voor het leven als er ruimte en vertrouwen is. Vertrouwen in leraren, in schoolleiders. Ruimte voor scholen om te doen waartoe ze geroepen zijn: jongeren leren om mens te zijn. Met alle ruimte voor scholen en docenten om hun hart te laten spreken.

> "De school kan leerlingen alleen maar vormen voor het leven als er vertrouwen is"

Als het nu ergens op aankomt, als er opnieuw zoiets als een schoolstrijd komt, dan gaat het om de vrijheid voor onderwijs. De vrijheid om jongeren niet te misleiden naar de Eerste Berg te gaan, maar te leiden naar de Tweede Berg. Aan mij zal het niet liggen.

Reageren?
Mail: g.segers@tweedekamer.nl

Hoger opgeleid, beter onderwijs?

De meerwaarde van de academisch geschoolde leerkracht

De roep om beter onderwijs en, in één adem door, meer academisch geschoolde leerkrachten galmt al jaren door het onderwijs. Maar leveren hoger geschoolde leraren ook betere leerprestaties en beter onderwijs op?

TEKST LARISSA PANS

“In je team heb je doeners, denkers en mensen nodig die input geven vanuit de theorie”

Linda Kroon, schooldirecteur

We schrijven 2019. Het zat toenmalig beleidsmedewerker onderwijskwaliteit Rinske van Popta dwars dat een groep leerlingen op de scholen van Het Sticht (acht basisscholen voor katholiek en algemeen bijzonder onderwijs) het niveau-1S van rekenen niet haalde, terwijl zij dat gezien hun leerprestaties volgens de Inspectie van het Onderwijs wel zou moeten kunnen. Waar ging het mis?

Van Popta besloot twee jaar geleden een club op te tuigen om dat te onderzoeken. Vier universitaire pabo-leraren werden één dag per maand vrijgeroosterd om met elkaar ‘het rekenprobleem’ binnen de acht scholen onder de loep te nemen. Waardoor kwam het dat het rekenniveau van de betere leerlingen niet omhoog ging? Van Popta is inmiddels op één van die scholen van Het Sticht schoolleider geworden. Ze bestiert vernieuwingsschool De Windroos in Wijk bij Duurstede (150 leerlingen).

“Kernvraag van ons rekenonderzoek was: doen we wel het goede en doen we het goede goed?,” vertelt Van Popta. “De alpo’ers, zoals de academisch geschoolde leerkrachten ook wel genoemd worden, zijn directies en intern begeleiders gaan interviewen over hun rekenonderwijs. Hoe ziet een goede les eruit, wordt rekenen besproken binnen het team, welke rekenmethodes worden gebruikt? Zij hebben wetenschappelijke literatuur over rekenonderwijs erbij gepakt en gekeken naar elementen zoals tempo, zelfredzaamheid van leerlingen en wijze van instructie.

‘Superleuk’ vonden de alpo’ers de opdracht. Kreeg ik weer een mailtje met het verzoek of ze een bepaald boek mochten bestellen. Ze verdiepten zich er erg in en kwamen met ideeën uit allerlei hoeken.”

Van Popta vond de uitkomst van het rekenonderzoek verrassend: op de scholen van Het Sticht werd het rekenonderwijs veelal op dezelfde manier gegeven en goede leerlingen werden niet genoeg uitgedaagd. “Dat maakte het gemakkelijker om zaken te veranderen. Onze alpo’ers gingen vier keer met onze rekenmensen en intern begeleiders om de tafel zitten om met hen na te gaan wat veranderd moet worden om ervoor te zorgen dat de kinderen die op het 1S-niveau zitten dat ook daadwerkelijk laten zien.”

Van de aanbevelingen die zij uit hun onderzoek en interviews haalden, maakten de alpo’ers een lijst met aandachtspunten per school. Van Popta: “Zie het als een soort naslagbriefje, dat leraren erbij kunnen pakken. De rekenlessen hebben nu een bepaalde aanpak en een vaste volgorde. Leerlingen die al goed kunnen meekomen, hoeven niet meer alle voorstappen en sommen te maken en gaan eerder zelfstandig aan de slag.”

Leerhonger

Sinds een dikke tien jaar is het mogelijk om de pabo op universitair niveau te volgen. Bij Het Sticht zijn nu vier alpo’ers in dienst. Zes jaar geleden verwelkomde Linda Kroon, directeur van De Griffel in Zeist (160 leerlingen, ook Het Sticht), de eerste academisch geschoolde leerkracht in haar team. Kroon merkte dat de reacties van collega’s tamelijk positief waren en zij open stonden voor de nieuwe benadering van de alpo’er. Ze hoorde van collega-directeuren op andere scholen dat teamleden soms moeite hadden met de nieuwelingen. “Die vonden de alpo’ers betweterig of belerend overkomen, ook omdat ze zich toch een andere positie aanmeten en vaak ook een andere positie krijgen.”

“Academisch geschoolde leerkrachten hebben naast het lesgeven geestelijke voeding nodig”

Rinske van Popta, schoolleider

Naast het lesgeven wordt deze groep ingezet om onderzoek te doen en ze worden in een hogere salarisschaal ingedeeld. Van Popta: "Als een alpo'er zich presenteert met een houding van 'Ik ga wel even vertellen hoe het moet', valt dat natuurlijk verkeerd. En ja, soms wringt die hogere salarisschaal een beetje bij het team." Wat ziet Kroon als meerwaarde? "Wat mij het meest opviel toen ik twee alpo'ers in een werkgroep had zitten en ze een probleem onderzochten, was dat zij met een meer theoretisch onderbouwd verhaal terugkwamen, zowel schriftelijk als mondeling. Ze speurden meer en grondig. Dat vond ik heel fijn. Er zijn observaties over ons onderwijsproces boven tafel gekomen, die we anders mogelijk niet zo snel gezien hadden." Van Popta: "Ze hebben leerhonger, een bepaalde gretigheid."

Cruciaal: interactie met leerling

Klaas van Veen is hoogleraar onderwijskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen en sinds september bestuurder van stichting VCOG, waar 12 basisscholen onder vallen. Ooit was hij zelf twee jaar invalleraar op een basisschool toen hij nog studeerde en hij was van 1998 tot 2018 lerarenopleider. Het voorbeeld van de rekenwerkgroep vindt hij 'heel sterk'. "Hier doe je praktijkrelevant onderzoek en krijgen alpo'ers de tijd om het vraagstuk uit te zoeken. Het is goed dat de oplossing niet wordt gepresenteerd als een rapport, maar wordt teruggebracht tot een direct toepasbaar A4'tje. Je zou willen dat zoiets vaker gebeurt in het onderwijs."
Van Veen is kritisch over de aanname dat het niveau van de leerkracht hoger wordt naarmate de leerkracht hoger is opgeleid. Onderwijskwaliteit draait om meer factoren dan alleen opleidingsniveau, stelt hij. "Cruciaal voor het lesgeven is de interactie tussen jou en de leerling. Dat je met elk kind een relatie kan leggen en dat je weet hoe je leerlingen leren, waar ze tegenaanlopen. Ieder kind leert anders."
Om een kind echt vooruit te helpen, om het niveau van onderwijs hoger te maken, moet de leraar de stof heel goed kennen, zegt Van Veen. "Zodat een leerkracht kan zien waar de leerling misconcepties heeft, het niet goed kan en op wat voor manier je een leerling van zwak naar sterk kunt krijgen. Je moet de leerling goed leren kennen, zodat je weet hoe je hem kunt stimuleren. Of je nu van een reguliere of een universitaire pabo komt: de eerste zes jaar is het heel hard werken om goed lesgeven onder de knie te krijgen."

Vakdidactische verdieping

In 2011 woedde er een discussie of basisschooldocenten niet het masterniveau moesten behalen. Van Veen zocht voor het ministerie van Onderwijs uit of dat zou helpen bij het verbeteren van de onderwijskwaliteit. "Uit internationaal onderzoek bleek geen direct verband tussen opleidingsniveau en kwaliteit van lesgeven te bestaan. Lesgeven komt erg neer op communiceren, op weten hoe je leerlingen leren en hoe jij ze kan laten leren,

> **“Je kunt theoretisch nog zo goed onderlegd zijn, dat wil niet zeggen dat je voor de klas excelleert”**
> Linda Kroon, schooldirecteur

op vakdidactiek. Dat moet je leren. Ik heb geen empirisch bewijs gevonden voor de stelling: hoe hoger opgeleid, des te beter is de kwaliteit van het lesgeven. Dat wilde iedereen graag geloven...”
Wat echt zou helpen om de onderwijskwaliteit te verhogen, zegt de onderwijskundige, is hoe je het onderwijs organiseert. “Concreet door leraren voor kleinere klassen te zetten, minder lesuren en meer tijd te geven. Geef ze de ruimte, zodat ze goed naar hun leerlingen kunnen kijken en kunnen analyseren wat ze doen en hoe het gaat. Goed lesgeven is niet het runnen van een klas, maar het zien en begeleiden van elk kind. De werkomstandigheden van leraren moeten echt beter.”
Ziet hij dan niks in alpo’ers op de basisschool? Van Veen: “Zeker zie ik daar de meerwaarde wel van. Ik hoop dat de universitair geschoolde leerkrachten zorgen voor vakdidactische verdieping: hoe leren de leerlingen en hoe kan je ze daarbij helpen? Laat deze groep maar voor wat onderwijsinhoudelijke reuring zorgen.”

Nieuwste inzichten

Die reuring is er op haar school zeker gekomen, zegt Kroon. De alpo’ers met hun wetenschappelijke blik hebben een mentaliteitsverandering in gang gezet. “We zijn de afgelopen twee jaar kritischer gaan kijken naar onze methodes en de resultaten. Werkt het wel en zo niet, waarom doen we het dan? Alpo’ers kunnen van waarde zijn om een kwaliteitsimpuls te geven aan ons onderwijs. In je team heb je doeners, denkers en mensen nodig die input geven vanuit de theorie.
De rekenonderwijsexercitie smaakte naar meer, vond Kroon. Dus heeft ze de alpo’ers

laten kijken naar het spellingsonderwijs. Zij hebben de wetenschappelijke inzichten over leren spellen verwerkt in duidelijke instructies voor docenten. "Het resulteerde in een briefje met *do's and dont's*, zoals de *do's* dat denkstappen het beste hardop verwoord kunnen worden en dat het goed is als er dagelijks een vijf-woorden-dictee aan de klas wordt gegeven. Het is een stukje instructie, het helpt om het spellingsniveau te verhogen en voor de leerkracht is zo'n A4'tje overzichtelijk. Ook bij begrijpend lezen zijn alpo'ers nu bezig om zo'n naslagbrief op te stellen aan de hand van onderzoek naar de nieuwste inzichten en bevindingen uit de wetenschap."

Bul op zak en met de 'poten in de modder': hoe gaat het lesgeven de universitaire pabo'ers af? Daar hebben de schoolleiders wisselende ervaringen mee. Kroon: "Je kunt theoretisch nog zo goed onderlegd zijn, dat wil niet zeggen dat je voor de klas excelleert. Sommige alpo'ers hadden het heel lastig voor de groep. Zij hadden bijvoorbeeld moeite met het klassenmanagement, de interactie met kinderen of het behouden van het overwicht op de groep. Als je de aandacht van de kinderen niet weet vast te houden, komt de lesstof niet aan."

Van Popta: "Sommigen vonden het moeilijk zich in te leven in het kind. Ze stonden er toch een eindje boven. Al loopt hier nu een alpo'er rond die het heel erg in zich heeft om met kinderen om te gaan."

Van Veen denkt dat het docentenvak vaak wordt onderschat. "Lesgeven is een samenspel van factoren. Het is het vermogen om te zien hoe kinderen leren, in de gaten hebben hoe de dynamiek in een klas is en weten hoe je je leerlingen meekrijgt in je verhaal. Lesgeven is zwaar door die interacties en het voortdurend observeren van leerlingen en daarop inspelen."

Geestelijke voeding

"Dit jaar zijn er binnen de stichting twee alpo'ers weggegaan. Dat is zeker een punt van zorg. Het vraagt van schoolleiders en besturen wel het een en ander om deze specifieke groep leerkrachten vast te houden," signaleert Kroon. "Ons bestuur heeft de alpo'ers gefaciliteerd in tijd. En ze kunnen solliciteren naar de L11-salarisschaal."

Van Popta noemt, naast de financiële investering die het bestuur deed in de vorm van onderzoekstijd voor de alpo'ers, ook interesse in de alpo'er zelf en zijn onderzoek. "Soms zat het bestuur op mijn uitnodiging bij de presentatie van het rekenonderzoek. Dan krijgen de uitkomsten ook meer gewicht."

Leidinggevenden moeten beseffen dat deze groep behoefte heeft om naast hun werk onderzoek te doen of een theoretische component in te bouwen in de werkweek, zeggen de schoolleiders. Of, zoals Van Popta het verwoordt: "Alpo'ers hebben naast het lesgeven geestelijke voeding nodig. Dat moeten we zien te regelen, regionaal of binnen de stichting." Ten slotte: hoe is het afgelopen met het niveau-1S van de leerlingen? Van Popta: "Bij de laatste eindtoets zagen we dat het rekenniveau inderdaad iets is gestegen. Bijna alle scholen hebben de norm van de Inspectie behaald. Het heeft vast geholpen dat we hier allemaal gericht mee bezig zijn." ←

"Kernvraag van ons rekenonderzoek was: doen we wel het goede?"

Rinske van Popta, schoolleider

"Uit internationaal onderzoek bleek geen direct verband tussen opleidingsniveau en kwaliteit van lesgeven te bestaan"

Klaas van Veen is hoogleraar onderwijskunde

"Goed lesgeven is niet het runnen van een klas, maar het zien en begeleiden van elk kind"

Klaas van Veen is hoogleraar onderwijskunde

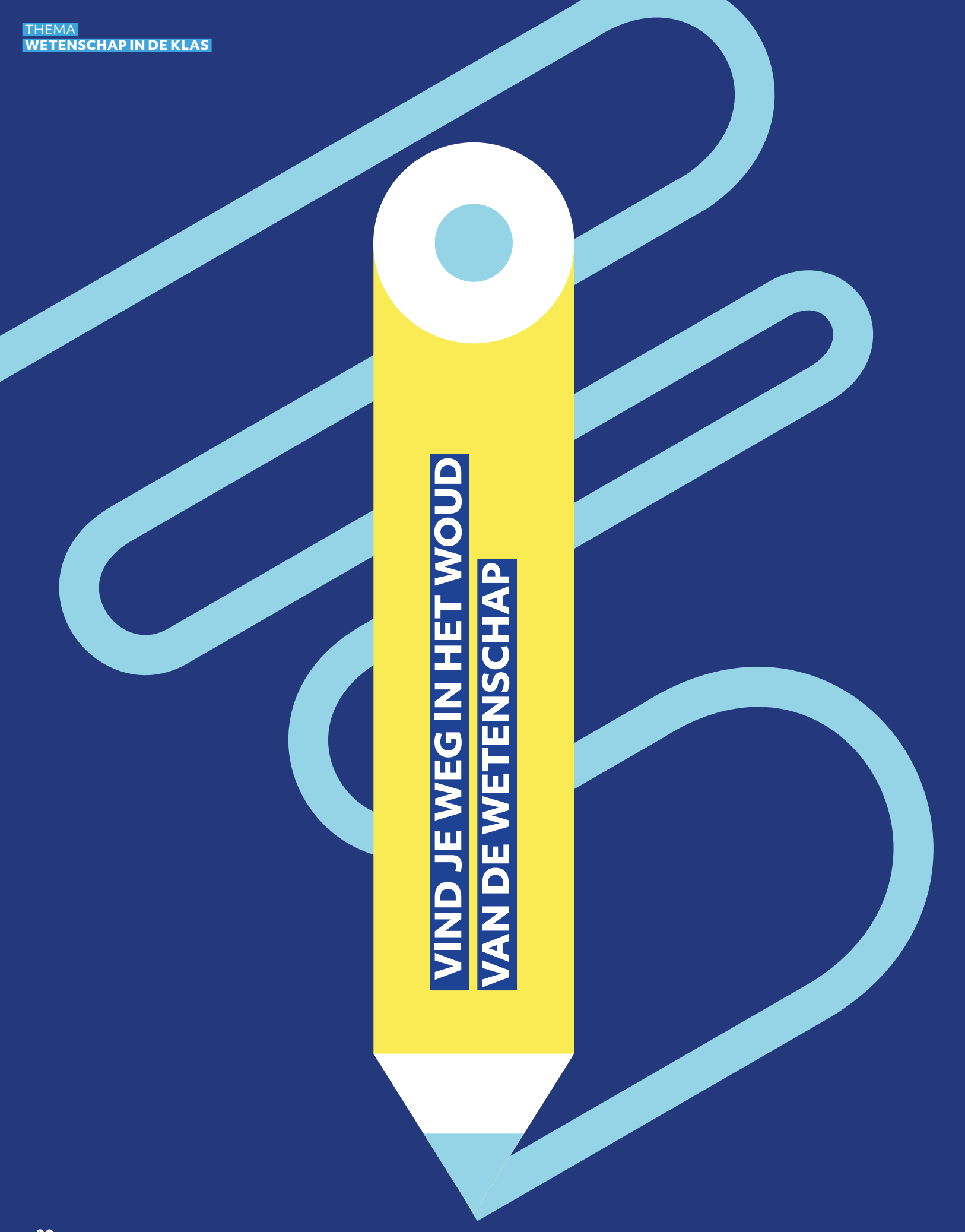
VIND JE WEG IN HET WOUD
VAN DE WETENSCHAP

Welk onderzoek versterkt jouw school?

De wetenschap is continu in beweging. Vrijwel dagelijks komen er nieuwe inzichten bij over hoe je kinderen het best kan laten leren. Welke wetenschappelijke studies mag je als schooldirecteur absoluut niet missen?

TEKST IRENE HEMELS

Van welk onderzoek moet je als schoolleider per se op de hoogte zijn? Veronique van der Perk en Angela Molema van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO), dat de verbinding legt tussen het onderwijsonderzoek en de dagelijkse schoolpraktijk, vegen die vraag meteen van tafel. "We zeggen niet dít onderzoek moet je lezen. Hier moet je wat mee! Dat hangt af van de uitdaging waarvoor je als school staat," licht Van der Perk toe, teamleider Kennisbenutting en Communicatie bij het NRO. Molema, NRO-coördinator team primair en voorgezet onderwijs, vult aan: "We geven een samenvatting van verschillende onderzoeken en lichten meestal niet één specifiek onderwerp uit." Uitzonderingen daargelaten natuurlijk. Onlangs kwam het NRO met de leidraad *Onderwijs vanuit hoge verwachtingen*, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek over verwachtingen van de leraar. Molema: "We weten uit onderzoek dat die verwachtingen van de leraar een sterke voorspeller zijn voor het handelen in de klas en dat dit weer invloed heeft op de prestaties van de leerling. Dat leidt tot bewuste en onbewuste acties in de klas, waarvan je je als leraar bewust moet zijn. Hoge verwachtingen leiden tot meer uitdaging voor leerlingen, meer feedback op een begeleidende manier kan mogelijk tot betere leerprestaties leiden."
Jaap Versfelt is oprichter van stichting leerKRACHT én een warm pleitbezorger van *evidence informed* werken. Hij denkt dat er veel winst te boeken is als het onderwijs wetenschappelijker gaat werken. "Nu vallen scholen te veel terug op gewoontes en tradities. Zo blijkt uit

“Een minderheid van de leraren weet dat woordenschat en kennis van de wereld de hoofddoelen zijn van begrijpend lezen”

Jaap Versfelt,
stichting leerKRACHT

onderzoek dat driekwart van de leerkrachten zegt dat leesstrategieën ontwikkelen het hoofddoel is van begrijpend lezen. Een minderheid, een kwart, stelt dat woordenschat en kennis van de wereld de hoofddoelen zijn van begrijpend lezen. Dat laatste klopt. Maar dat betekent dat het merendeel van de leerkrachten aan het ploeteren is, maar niet het gewenste resultaat bereikt van wat had gekund.”

Bij motivatie ziet Versfelt iets soortgelijks. “Je kunt op je intuïtie afgaan en zeggen dat als leerlingen gemotiveerd zijn, ze meer leren. Dan denk je: hoe ga ik leren leuk maken met bewegen, filmpjes, quizjes en een smartboard? Terwijl onderzoek over motivatie zegt dat dit effect inderdaad aanwezig is, maar gering is. Volgens onderzoek is het effect van leren op motivatie veel groter. Kinderen wíllen graag leren, daardoor raken ze gemotiveerd. Als je dat weet, ga je andere keuzes maken als leerkracht. Je gaat nadenken over: hoe kan ik kinderen meer laten leren, zodat hun kennis én motivatie groeit.”

De context: ontzettend relevant volgens

Versfelt is het ontzettend belangrijk dat je als directeur en team weet wat er door de wetenschap gezegd wordt op het gebied onderwijs en dat je dus niet blijft doen wat je altijd deed. Maar steeds weer je visie op onderwijs tegen het licht houdt en vergelijkt met wat nieuwe ontwikkelingen in de wetenschap laten zien. “Wetenschap is echter geen toverformule die je zomaar overal kunt inzetten en die altijd tot goede resultaten leidt,” stelt Van der Perk. “Schoolleiders en leerkrachten stimuleren dag in, dag uit hun leerlingen om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen, zowel cognitief als mentaal. Dan helpt het om er een aanpak bij te nemen, waarvan uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat die nét wat meer potentie heeft om leerlingen verder te helpen. De keuze voor een bepaalde methode is echter afhankelijk van de prioriteiten die je als team voor je school stelt.”

“Wetenschappelijke studies zijn niet als pilletjes die voor iedereen werken,” benadrukt Van der Perk. “Het vertalen van onderzoeken naar de schoolpraktijk zie ik meer als een zoektocht die je als team maakt. Die start met het in kaart brengen van wat er speelt op jouw school en wat de uitdagingen zijn. Welke ontwikkelingen en thema’s spelen er? Hierbij kan de schoolleider gebruikmaken van data uit het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs. Die geven inzicht in de situatie op jouw school.”

Hoe weet je welk onderzoek geschikt isl? “Met je team bekijk je welke aanpakken kunnen werken voor een bepaald probleem en onder welke condities je die kan inzetten. Belangrijker dan het onderzoek zelf zijn de condities: de omstandigheden waaronder het onderzoek plaatsvindt. Bepaalde aanpakken sluiten aan bij bepaalde leerlingen en niet bij andere typen leerlingen. Als schoolleider is het dus erg zoeken naar wat bij jouw school, bij de klassituatie en jouw leerkracht past. In je zoektocht is de context ontzettend relevant.”

Waan van de dag

Succes boek je niet alleen door de meest geweldige onderzoeken over onderwijs bij elkaar te verzamelen, het gaat er ook om dat je een wetenschappelijk attitude op je school ontwikkelt, stelt Van der Perk. “De school als lerende organisatie in optima forma. Hierin zie je het belang van de kritische houding van het team, de schoolleider en de individuele leerkracht. Het voortdurend vragen stellen, nieuwsgierig zijn. Zoek de reflectie op, stap even uit de waan van de dag en ga met elkaar het gesprek aan

“Goed lesgeven is niet het runnen van een klas, maar het zien en begeleiden van elk kind”

Klaas van Veen is hoogleraar onderwijskunde

over iets wat je hebt gehoord of gelezen en niet alleen tijdens teambijeenkomsten, maar ook tijdens een gesprekje bij het koffieapparaat. Een nieuwsgierige houding van de schooldirecteur is erg belangrijk."

Wel/niet geloofwaardig

Veel onderzoek is taai en nodigt niet direct uit tot lezen. "Inderdaad, niet iedereen is even handig in het vinden en lezen van wetenschappelijke literatuur. Maar als je eenmaal begint met het lezen van wetenschappelijke studies, word je er beter in," is de ervaring van Sarah Bergsen, voormalig directeur van 't Palet in Heeswijk-Dinther.

Op deze school zette het team op basis van wetenschappelijke inzichten een aantal veranderingen in, dat leidde tot beter onderwijs. Op dit moment ijvert Bergsen voor de opzet van een tweede Alan Turingschool in Den Bosch.

"Hoe meer kennis je hebt, hoe beter je weet welke studies betrouwbaar zijn," stelt Bergsen. Nog tips voor een beginneling? "Wees kritisch. Stel als beginvraag: wie is de pleitbezorger? Is dat een inhoudelijk onderzoeker, een professor die hierin gespecialiseerd is? Of is er iemand die een mooie voordracht kan houden, uit het bedrijfsleven bijvoorbeeld, en iets heeft

"Hoe meer kennis je hebt, hoe beter je weet welke studies betrouwbaar zijn"

Sarah Bergsen, schooldirecteur

5X WETENSCHAPPELIJK AAN DE SLAG

1. In *Wat we kinderen echt kunnen leren. Over feiten en fictie in het onderwijs* beschrijft de Amerikaanse psychologieprofessor Daniel Willingham op een leesbare manier wat goede wetenschap is, hoe je die kunt herkennen en waarom we vaak zo goedgelovig zijn voor slecht onderbouwde en foute claims.
2. Stichting leerKRACHT ontwikkelde samen met de vakverenigingen en ResearchED de website doorloopjes.nl. Doorloopjes.nl biedt een selectie van 100 bewezen strategieën die leerkrachten in de klas kunnen toepassen gebaseerd op invloedrijke onderwijsdenkers en onderzoekers, met pictogrammen en instructievideo's door onderwijsexperts. Zo worden onder andere de tien instructieprincipes van Barak Rosenshine (wetenschappelijk onderbouwde principes voor goede instructie) uitgelegd, waarmee leerkrachten de leerlingen effectief in hun leerproces laten zijn.
3. *Leidraad Werken aan onderwijsverbetering* van NRO biedt inzicht in hoe je als school kan toewerken naar een lerende organisatie. De leidraad bevat zes aanbevelingen voor leraren en schoolleiders in het primair onderwijs. De eerste twee aanbevelingen focussen zich op het onderzoeksmatig en cyclisch werken aan onderwijsverbetering, de andere aanbevelingen richten zich op het creëren van een onderzoekscultuur. In januari 2023 komt er een leidraad voor het voortgezet onderwijs uit. Zie: onderwijskennis.nl.
4. Leraren en andere professionals uit het primair, voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs hebben via voordeleraar.nl gratis toegang tot EBSCO Education Source. Dit is een database met ruim een miljoen wetenschappelijke artikelen over onderwijsonderzoek.
5. Kennisrotonde.nl van NRO is een loket voor de beantwoording van jeugd- en onderwijsvragen met kennis uit onderzoek. Kennisrotonde beantwoordt de gestelde vragen met wetenschappelijk gefundeerde inzichten over wat wel en wat niet werkt. Dit helpt professionals om wetenschappelijk onderbouwde keuzes te maken in de praktijk.

"Wetenschap is geen toverformule die je overal kunt inzetten"

Veronique van der Perk, NRO

“We weten uit onderzoek dat die verwachtingen van de leraar een sterke voorspeller zijn voor het handelen in de klas”

Angela Molema, NRO

ervaren bij de eigen kinderen? Vraag vervolgens naar het effect van deze interventie. Is er gedegen onderzoek naar gedaan? Dan is de kans een stuk groter dat het betrouwbaar is.” Wie het onderzoek gedaan heeft, welke universiteit erbij betrokken was, wat de opzet van de studie is, hoeveel ‘proefkonijnen’ (hoe meer, hoe beter meestal) meededen: het zegt allemaal wat over kwaliteit van een wetenschappelijke studie.

Om onderzoek in het onderwijs door te voeren is het belangrijk dat directeuren veel onderwijskundige kennis hebben en dus niet zozeer ‘schoolmanager’ zijn, vindt Bergsen. “Leerkrachten zijn inhoudelijk verantwoordelijk, maar moeten hierin groeien en kritisch leren kijken naar hun eigen praktijk. Om die onderzoekende houding te ontwikkelen, is het nodig dat jij als schoolleider weet wat er aan wetenschappelijke kennis is op dat moment. Leraren worden de experts, maar jij als schoolleider moet weten wat er gebeurt en moet kunnen meepraten. Volg daarom bijvoorbeeld wetenschappers via *social media*.”

Betrokken blijven

Komen de uitkomsten van wetenschappelijke studies overeen met de praktijk op school? In het geval van de vorige school van Bergsen wel. “Na de invoering van een nieuwe, wetenschappelijk gevalideerde, rekenmethode op ’t Palet, waarbij de leerlingen zes weken lang een half uur of een uur extra aandacht besteedden aan het automatiseren van basisbewerkingen, boekten de leerlingen anderhalf jaar voorsuitgang op het gebied van automatiseren. We zagen bij de leerlingen precies evenveel verbetering als uit het wetenschappelijk onderzoek naar voren kwam. We hebben de resultaten geanalyseerd en hebben vervolgens naar interventies gezocht die ons verder kunnen helpen. Daarnaast zijn we gaan werken aan onze didactische vaardigheden.”

Deze wetenschappelijke manier van werken heeft dus echt iets in beweging gezet? Jazeker, zegt Bergsen. “Als schoolleider zet ik een verandering in gang en zorg ik ervoor dat de experts hun werk goed kunnen doen.” Betrokkenheid daarbij is belangrijk. “Als ik het proces zelf niet kan begeleiden, vraag ik het een intern begeleider of teamleider te doen. Maar ik blijf zelf altijd aangehaakt.”

Als je op school met wetenschappelijk onderzoek gaat werken, wil je daar natuurlijk wel wat van terugzien. Hoe meet je dat effect? “Dat valt niet zo makkelijk te meten,” stelt Van der Perk van het NRO. “Het gaat hier om een complex samenspel van de kwaliteit van de leerkracht, de aanpak die je kiest en hoe dit aanslaat bij een leerling.” ←

Meer info:

- onderwijskennis.nl
- stichting-leerkracht.nl
- nro.nl
- Komend jaar wil het NRO kennisproducten voor taal en rekenen ontwikkelen. Schoolleiders die hun ervaringen willen delen, kunnen zich hiervoor aanmelden via a.molema@nwo.nl.

HOE (ON)TEVREDEN BEN JIJ MET JE SALARIS?

Onderwijs is continu in beweging. Hoe raakt jou dat als schoolleider? Om de stem van de directeur goed te kunnen verwoorden, houdt de AVS online peilingen over actuele thema's. Dit keer vroegen we: hoe (on)tevreden ben je met je salaris?

De meeste directeuren zitten in schaal D12

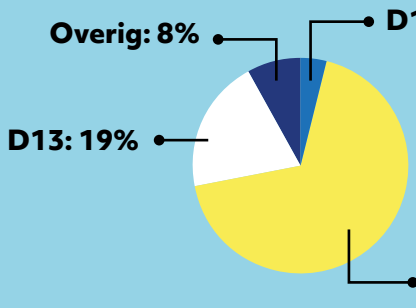

Het goede nieuws is dat er relatief weinig schooldirecteuren nog in D11 ingeschaald zijn.

Schoolleiders willen meer waardering voor:

17% De veelheid en diversiteit aan taken

16% De complexiteit van het werk
15% Het oplossen ziekteverzuim in een krappe arbeidsmarkt
14% Het altijd beschikbaar en bereikbaar zijn

Voel jij je voldoende financieel gewaardeerd?

Ja: 44%
Nee: 56%

Relatie met het bestuur

Ruim driekwart van de schooldirecteuren vindt zijn relatie met het bestuur goed of zelfs uitstekend.

19%	Uitstekend
57%	Goed
18%	Neutraal
4%	Matig
2%	Slecht

Een beter salaris? De AVS helpt je op weg

De AVS heeft aan de CAO- tafel afgedwongen dat onderzocht moet worden of het functiewaarderingssysteem dat in het primair onderwijs gebruikt wordt, FUWASYS PO, wel voldoende recht doet aan de inhoud, complexiteit en verantwoordelijkheid van het werk van de (adjunct-) directeur. Wij willen daar met de AVS-peiling een eigen beeld naast zetten. Hoeveel schoolleiders zijn daadwerkelijke ontevreden over de waardering en hoe komt dat? En, hoe zorg je vervolgens dat je krijgt waar je recht op hebt? Daarvoor heeft de AVS drie verschillende diensten ontwikkeld:

1 Je kunt bij de AVS een informatiesessie aanvragen met jouw bestuur en alle directeuren die daaronder vallen. Een AVS-adviseur vertelt dan wat FUWASYS voor jullie organisatie en mogelijk ook voor jullie lonen betekent.

2 Zit jij nog steeds in schaal D11? Meld je dan bij de AVS. Wij vinden dat een directeur minimaal in D12 thuishoort. Door alle meldingen te bundelen kunnen we je hopelijk beter helpen.

3 Door goed te onderhandelen met je bestuur vergroot je de kansen op een beter salaris. Maar tja, hoe pak je dat aan? Dat leer je tijdens de AVS-workshop *Onderhandelen met je bestuur,* die 21 november start. Deze workshop is gratis voor leden.

Meer weten over een van deze drie diensten van de AVS? Kijk op avs.nl/fuwasyspo.

HET SCHOOLRAPPORT IS HÉT VISITEKAARTJE VAN DE SCHOOL

Het is een paar keer per schooljaar één van de hoogtepunten, de uitreiking van het rapport. De kinderen hebben hard hun best gedaan, ouder(s), verzorger(s) en grootouder(s) zijn nieuwsgierig en trots en de leerkrachten willen graag een mooi document meegeven.

Als school wil je dat het rapport het unieke karakter van de school uitstraalt. Daarnaast moet iedereen zonder een cursus of training het digitale rapport kunnen invullen. Easyrapport heeft dit als uitgangspunten van het programma gekozen, een uniek rapport, speciaal gemaakt voor de school. Het enige dat nodig is, is een internet verbinding.

Volledig digitaal

Naast dat het rapport de identiteit van de school moet uitstralen moet het rapport dus makkelijk in te vullen en aan te passen zijn. Het moet het werk van de leerkrachten vergemakkelijken. Easyrapport is een online applicatie die via het internet te bereiken en te gebruiken is. Dit kan vanaf ieder apparaat met een internetverbinding, thuis of op school.

Tijd over

Tijd is schaars en vrijwel iedere leerkracht wil het liefst zijn/haar tijd nuttig besteden. De applicatie is gebruiksvriendelijk. Rapporten zijn eenvoudig aan te maken en in te vullen, ook met meerdere collega's tegelijk binnen één rapport. En op ieder gewenst tijdstip.

Daarnaast zijn er verschillende koppelingen voor de leerlingadministratie (ParnasSys, ESIS, etc..) en resultaten koppelingen met Cito LOVS, Malmberg Resultatenmonitor en er sluiten binnenkort meer uitgevers aan.

Easyrapport maakt het werk efficiënter. De tijd die minder gaat zitten in het invullen van de rapporten kan goed gebruikt worden voor andere zaken.

Veilig

Het ziet er mooi uit, is makkelijk te gebruiken en online beschikbaar. Maar is het ook veilig? Omdat er met leerlinggegevens wordt gewerkt hebben we de beveiliging de hoogste prioriteit gegeven. De rapporten staan bijvoorbeeld op beveiligde servers in Nederland waar iedere dag back-ups van worden gemaakt. De gegevens worden verstuurd via een versleutelde verbinding. De veiligheid van de rapporten is goed geregeld.

Een goed rapport maak je samen

Nu we met meer dan 300 scholen een uniek rapport hebben ontwikkeld weten we dat het succes in een goede samenwerking zit. Ons proces is erop ingericht om met duidelijke stappen in een zo kort mogelijke tijd het rapport neer te zetten. Samen met jullie maken we graag hét visitekaartje van jullie school.

BENIEUWD NAAR VOORBEELDEN, REFERENTIES EN DE MOGELIJKHEDEN VOOR JULLIE SCHOOL?
www.easyrapport.nl

“Je hebt tijd nodig om goed onderwijs te maken”

Hij lijkt een vreemde eend in de bijt. Koen Elbers van de AVS-Ledenraad is geen schoolleider, maar beleidsadviseur onderwijs en kwaliteit. Hoe zit dat?

TEKST GEBKE VERHOEVEN

Wat doe je als beleidsadviseur?

“Even voor de duidelijkheid: toen ik bij de Ledenraad kwam, was ik uiteraard schooldirecteur. Een paar jaar later werd ik beleidsadviseur. Ik geef onze bestuursdirecteur adviezen over hoe we het onderwijs op onze scholen kunnen verbeteren. Daarvoor ben ik uiteraard voortdurend in overleg met alle directeuren. Een van mijn belangrijkste taken is om die schoolleiders te ontlasten. Als er onderwijsontwikkelingen zijn, stel ik ze op de hoogte. Als er subsidie aangevraagd kan worden, neem ik dat vaak op me. Ik overleg regelmatig met de Inspectie. Onze schoolleiders moeten vooral voldoende tijd overhouden om goed onderwijs te maken.”

Hoe ben je bij de Ledenraad beland?

“Ik heb ooit met de AVS een studiereis gemaakt, omdat ik meer wilde weten over internationalisering. Toen ik tijdens die reis met de voorzitter in gesprek raakte, was ik om. Ik ben uiteindelijk bij de Ledenraad gegaan, omdat ik het interessant vind om op landelijk niveau met onderwijs bezig te zijn.”

Je termijn zit er bijna op: hoe kijk je daarop terug?

“De Ledenraad bestaat uit een club van krachtige persoonlijkheden, die óntzettend veel van onderwijs weten. Dus de eerste twee jaar heb ik vooral geluisterd. Daar heb ik veel van geleerd. Via de AVS heb ik me verder kunnen professionaliseren en een enorm netwerk opgebouwd. Wat ik gezien heb, is dat de AVS achter de schermen in al die verschillende overleggroepen (niet alleen de cao, of met het ministerie) onwijs veel voor elkaar krijgt. Dat is niet altijd meteen zichtbaar. Maar er gebeurt heel veel aan die overlegtafels om niet alleen leden, maar álle schoolleiders op de kaart te zetten. Iedereen profiteert daarvan. De AVS heeft echter voldoende leden nodig om dit werk te blijven doen. Dat is de uitdaging en daarmee is de AVS (en dus ook de Ledenraad!) volop bezig. Er worden belangrijke vragen gesteld, zoals: doen we wat we moeten doen? De AVS is volop in ontwikkeling, dat vind ik mooi om te zien.”

Wat gun je het onderwijs in de toekomst?

“Ontschotting. Het moet echt makkelijker worden om van je school een Integraal Kindcentrum (IKC) te maken. De financiering en regelgeving zijn nu razend ingewikkeld, omdat de kinderopvang onder het ministerie van Sociale Zaken valt en de scholen onder het ministerie van Onderwijs. Die doorgaande leerlijn van nul tot achttien jaar: ik hoop dat die er gauw komt. Een aanzet daartoe heeft minister Wiersma al gegeven met uitspraken over een mogelijk uitgesteld schooladvies voor de middelbare school. Dat stemt me hoopvol.”

Op zijn 21ste stond **Koen Elbers** (46) al voor de klas. Hij werd daarna schooldirecteur en werkt tegenwoordig als beleidsadviseur onderwijs en kwaliteit bij ISOB, een stichting van achttien openbare scholen. Koen is getrouwd en woont in Zuid-Scharwoude. Als hij niet met onderwijs bezig is, vind je hem vaak in het water: roeien is zijn passie.

> “Er gebeurt aan die overlegtafels heel veel om álle schoolleiders op de kaart te zetten”
>
> Koen Elbers, Ledenraad

De AVS is op zoek naar nieuwe leden voor de Ledenraad! Kijk op pagina 5.

Beter voorbereid op een inspectie-bezoek

De Inspectie van het Onderwijs staat op de stoep. Verdrink jij bij voorbaat in de papieren rompslomp of kan het ook anders? Melanie van Tuijl, inspecteur primair onderwijs, legt uit wat nu echt belangrijk is in de aanloop naar een inspectiebezoek. Heb je tussen alle wetten en regels door nog wel ruimte voor je eigen aanpak?

TEKST AGNES BROEKSEMA

> **“Als schoolleider ben je het scharnier tussen de klas en het bestuur”**
> Melanie van Tuijl, onderwijsinspecteur

Is een onderwijsinspecteur een verkapte politieagent?

[Lachend] “Ik ben zeker niet de inspecteur die met een checklist in de hand en een wijzend vingertje de eindafrekening presenteert. Ik mag de stem van het kind zijn en het belang van de leerling verdedigen. Waar nodig moet ik als inspecteur handhaven, maar ik ben ook een gesprekspartner die meedenkt. Zo bezocht ik eens een school die een vrij hoge ouderbijdrage vroeg. Dat trekt een bepaald publiek aan,

maar geeft geen garanties op goede schoolresultaten. Die waren op alle fronten gemiddeld. Handhaving was niet nodig, maar wel een gesprek waarbij ik fungeer als '*critical friend*': zijn die resultaten er gekomen ondanks of dankzij de school? Op deze manier houd ik de school een spiegel voor."

Wat is de grootste misvatting rondom het inspectiebezoek?

"Dat de school veel moet van de Onderwijsinspectie. Natuurlijk moet je aan de basiseisen voldoen die wet- en regelgeving voorschrijven. Maar het staat je grotendeels vrij hóe je dat doet. Toch wordt vaak gedacht dat een groepsplan verplicht is. Dat methodetoetsen een vereiste zijn waarvan je de resultaten moet registreren. Integendeel! Ik ben niet op zoek naar uitgebreide administratie. Wat ik wil zien, is dat je zicht hebt op het leren van de kinderen. Dat je ze volgt en ervoor zorgt dat ze zich op hun eigen niveau en in een doorlopende leerlijn kunnen ontwikkelen. Je hoeft niet zo veel uur aan taal of rekenen te besteden, zolang je maar kunt verantwoorden: dit is wat deze leerling nodig heeft om op het volgende punt te komen. Tussen de regels door heb je als school veel speelruimte om keuzes te maken die passen bij de eigen context en onderwijsvisie. Het is daarom belangrijk dat je vanuit een duidelijke en gedeelde visie en missie je eigen doelen stelt. Je bepaalt zelf wat de beste aanpak is voor jouw school. Als inspecteur vraag ik naar de beweegredenen achter die keuzes."

Wat adviseer je schoolleiders in aanloop naar een inspectiebezoek?

"Hoe de school er ook voor staat: grijp een inspectiebezoek aan als kans om te groeien. Een voorbeeld. Een school in mijn regio kreeg het

Over de docent

Melanie van Tuijl was jarenlang leerkracht in het primair onderwijs en werkt nu als inspecteur voor de Inspectie van het Onderwijs.

stempel 'zeer zwak'. De schoolleider koos ervoor dit niet als eindpunt, maar als beginpunt te zien. Zij is vanuit het perspectief van de leerling gaan bouwen, met ambitieuze doelen om de veiligheid van het kind te waarborgen en het weer tot leren te brengen. Binnen een paar jaar behaalde ze met haar team het predicaat excellente school. Als schoolleider heb je zo veel invloed om een school de goede kant op te bewegen. Dat is de schoonheid van dit vak."

Is er veel veranderd op jouw vakgebied?

"Sinds 2017 is het bestuur het eerste aanspreekpunt voor de inspectie. De schoolleider komt in zicht wanneer er een kwaliteitsonderzoek plaatsvindt op de school zelf. Ondanks dat het initiatief hiertoe niet van de directeuren zelf komt, zie ik dat ze er wel voor openstaan. Ze grijpen het rapport aan als nulmeting om te kijken waar de school op dat moment staat en waar verbetering mogelijk is. Ze gebruiken het als handvat om verder te gaan en om de neuzen in het team dezelfde kant op te krijgen."

Waar zie jij schoolleiders mee worstelen?

"Schoolleiders weten dat ze de spil zijn als het gaat om kwaliteitsverbetering, maar vaak haalt de realiteit hen links en rechts in. Een dag loopt zelden zoals gepland, zeker niet bij ziekte of uitval van personeel. Dan voert crisismanagement de boventoon. Schoolleiders die de verantwoordelijkheid spreiden binnen het team, hebben hier minder last van. Ik zie een positieve verschuiving waarbij leerkrachten steeds meer eigenaarschap krijgen. Waar zij in hun kracht gezet worden, is vaak minder verzuim. Het werkgeluk neemt toe, omdat ze hun talent schoolbreed kunnen inzetten en hun impact dus verder rijkt dan de eigen klas."

Waar valt voor schoolleiders nog winst te boeken?

"Als schoolleider ben je het scharnier tussen de klas en het bestuur. Zet je daarom actief in op een goede relatie met je bestuurder, die is uiteindelijk verantwoordelijk en kan van grote betekenis zijn bij het oplossen van problemen. Wij zien dat waar een bestuur goed functioneert, dit positieve invloed heeft op wat er op school gebeurt. Minder ziekteverzuim bijvoorbeeld. Blijf bovenal denken en handelen vanuit de behoeftes en belangen van de leerlingen. De sleutel tot succes is het houden van focus. Trap niet in de valkuil van te veel doelen nastreven in te weinig tijd. Houd het smal. Vraag jezelf steeds af of je werkt aan datgene waar de leerling beter van wordt. Dan heb je een helder kompas."

Meer info onderwijsinspectie.nl:

- brochure *Ruimte in Regels*
- Onderzoekskader 2022

MELD JE AAN

TRAINING *INSPECTIEBEZOEK*

AVS Academie organiseert speciaal voor schoolleiders de training *Inspectiebezoek*, die gepland staat op 23 maart. Tijdens deze eendaagse krijg je handvatten voor de voorbereiding en zelfevaluatie in de aanloop naar een inspectiebezoek.
Meer weten of je aanmelden? avs.nl/academie/inspectiebezoek

avs academie

Academie Agenda

MELD JE AAN VIA AVS.NL/ACADEMIE

Met AVS Academie blijf je in ontwikkeling en haal je meer uit jezelf dan je misschien voor mogelijk hield. Blijven leren is ons motto. Voor welke leergang kies jij? Een *golden oldie* of een spiksplinternieuwe?

2 november
Verbindend Leiderschap
Ontwikkel je in verbindend leiderschap. Maak van een groep leerkrachten een sterk team en creëer betrokkenheid bij onderwijsvernieuwing die past bij jouw school.

3 november
Collectief Leren
NIEUW!
Ontdek de kracht van een onderzoekende houding, een open gesprek en de taal van het vragen. Zo bouw je aan een cultuur, waarin samen leren centraal staat.

Regisseur Onderwijs en Gebouw
Een *must-do* als je wilt weten hoe je de regie pakt tijdens een (ver-) bouwproces en ervoor zorgt dat jouw visie lvertaald wordt naar de stenen van de school.

8 november
Theorie U
LAATSTE PLAATSEN
Maak van jouw school een lerende organisatie. Laat vaste patronen los en ontwikkel een manier van denken en doen waarmee je fouten voorkomt.

Bestuurlijk Leiderschap
NIEUW!
Sta je als persoon en organisatie stel je je in je schoenen en tegelijk open voor ontwikkeling en samenwerking? AVS Academie helpt je te groeien in je rol als onderwijsbestuurder.

10 november
Excellent Schoolleiderschap
LAATSTE PLAATSEN
Krijg inzicht in nieuwe vormen van samenwerken, leer op een dieper niveau te kijken naar je persoonlijk leiderschap en koppel dit aan het organiseren van ontwikkelingen binnen de school.

Herontwerp voor toekomstig onderwijs
LAATSTE PLAATSEN
Is jouw school klaar voor het onderwijs van de toekomst? Ontdek welke veranderingen in het verschiet liggen en hoe jij je onderwijsorganisatie de juiste richting opstuurt.

14 november
Teamflow
Een goede onderlinge samenwerking zorgt voor minder werkdruk, meer motivatie, een prettige sfeer en betere prestaties. Hoe creëer je zo'n positieve flow voor de hele school?

15 november
Directeur Integraal Kind Centrum
LAATSTE PLAATSEN
Leidinggeven aan een Integraal Kindcentrum (IKC) is een vak apart. Dat vraagt om een directeur die verbinder en ondernemer is. AVS Academie stoomt je hiervoor klaar.

30 november
Gespreksvaardigheden
Goede gespreksvoering binnen je team is de sleutel voor een succesvolle samenwerking. Leer te communiceren als een leider, assertief en empathisch.

Hulp vragen als succesfactor

Ze kijkt ernaar uit om binnenkort een dagje mee te lopen op de Evangelische Basisschool in Eindhoven van directeur-bestuurder Jennifer Bakker (55). Cynthia Tulp (52), directeur zakelijk betalen bij ABN AMRO, ziet dan ook een carrière als schoolleider 'best wel' zitten. Lees waarom deze directeuren een hart hebben voor het onderwijs.

TEKST MARIJKE NIJBOER FOTOGRAFIE JOSHUA ROOD

Vertel eens wat over je school?
Bakker: "Wij zijn een school met leerlingen uit allerlei landen. We hebben kinderen die thuis veel meekrijgen van hun hoogopgeleide ouders, die voor een techbedrijf in Eindhoven werken. Maar er zitten ook kinderen op onze school uit gebroken gezinnen."

Hoe behoud je de identiteit van je school met zoveel diversiteit?
Bakker: "Daar proberen we wijs mee om te gaan. We zijn selectief in het aannemen van nieuwe mensen. Ze moeten christelijk zijn. Dat lukt tot nu toe, ondanks het lerarentekort. Als je duidelijk bent over je identiteit, kiezen mensen bewust voor je school."

Hoe bind je in tijden van personeelstekorten mensen aan je?
Tulp: "Het helpt natuurlijk als je mensen boeiend werk en ontwikkelmogelijkheden biedt. Ik vraag medewerkers altijd: wat heb je al gedaan, wat wil je leren?"
Bakker: "Sommige collega's moet je blijven prikkelen. Eén van mijn leerkrachten ontwikkelt nu bijvoorbeeld een lesmethode."
Tulp: "Je moet naar de persoon kijken: hoe bind je die ene medewerker aan je organisatie?"
Bakker: "Erger je ook niet aan kritische teamleden. Die willen graag meedenken. Maak daar gebruik van en schakel ze in. Op het punt van personeelsbeleid vinden Cynthia en ik veel herkenning bij elkaar. We hebben het gehad over duurzame inzetbaarheid."
Tulp: "Soms zie je dat mensen vasthouden aan wat er is en niet mee willen of kunnen met een verandering."
Bakker: "Een medewerker kan dan helemaal in z'n emotie zitten. Cynthia is wat zakelijker dan ik. In het onderwijs zijn we erg aardig voor elkaar. Ik denk dat ik soms best wat resoluter kan zijn."
Tulp: "Toch zie ik dat je duidelijk bent in hoe je omgaat met ouders. Ik heb zelf acht jaar in de ouderraad van de basisschool van mijn kinderen gezeten en weet dat dit niet altijd makkelijk is."
Bakker: "We hechten aan een goed onderling contact. Maar als ouders heel dwingend worden of met stemverheffing gaan praten, zet ik er een punt achter. Dan stel ik voor om op een ander moment verder te praten. We hebben hier een keer

CROSS-MENTORING: WAT IS HET?

Jennifer Bakker en Cynthia Tulp worden voor KADER geïnterviewd, omdat ze deelnemen aan het cross-mentoring programma, dat een initiatief is van de AVS en NL2025. Doel is om directeuren uit het onderwijs en het bedrijfsleven aan elkaar te koppelen, zodat ze van elkaar leren en elkaar kunnen versterken. Meer weten? Kijk op: crossmentor.nl

een agressieve vader binnen gehad. Ik bel dan meteen de politie."

In deze KADER staat het thema 'Wetenschap in de klas centraal'. Hoe belangrijk is wetenschappelijk onderzoek voor jullie werk?

Tulp: "Heel belangrijk. Wanneer ABN AMRO een nieuw product wil ontwikkelen, laten we onderzoeken of hier behoefte aan is en wat de potentie zou kunnen zijn. We zetten marktonderzoek en economische modellen in. We kijken vooral naar de theorie en doen continu onderzoek naar hoe we beter kunnen presteren."

Bakker: "Dat geldt voor ons net zo. Wij zetten wetenschappelijk onderzoek in, vooral als we een vernieuwing willen inzetten, zoals onze plusgroep. Ook bij de aanschaf van een nieuwe methode kijken we eerst naar onderzoek over wat werkt. De leerkracht die een nieuwe methode ontwikkelt, gebruikt ook bestaand wetenschappelijk onderzoek. De vraag wat goed werkt, is essentieel. Bij de opzet van onze taalklas voor leerlingen die geen Nederlands spreken, hebben we ons goed ingelezen en op andere scholen gekeken. Op het gebied van taal en rekenen is daarover makkelijk onderzoek te vinden, maar bij thematisch werken vind ik de informatie nogal vaag. Er wordt heel verschillend gedacht over hoe je kinderen het beste kunt motiveren."

Wat zijn jullie ervaringen met onderzoekend leren?

Bakker: "Bij onderzoekend leren is het belangrijk dat je de nieuwsgierigheid van kinderen *triggert*. Eén van onze leerkrachten verdiept zich daarin en die informeert de collega's over haar bevindingen. Dit is een langdurig traject. Het kost jaren voordat zoiets goed is ingebed."

Tulp: "Wij hebben op het punt van onderzoekend leren nog veel te leren. De wereld verandert en wij zien de noodzaak om mee te bewegen. Een voorbeeld is het onderwerp: duurzame inzetbaarheid van personeel. Onze HR-afdeling ziet dat als een belangrijk ontwikkelpunt."

Richten jullie je als leidinggevende vooral op *soft skills*, of op harde cijfers?

Tulp: "Het gaat wat mij betreft niet om een keuze tussen harde resultaten of *soft skills*. Die twee gaan heel goed samen. Een goede leider voelt aan wat mensen nodig hebben en faciliteert dat. Als je daarnaast duidelijk bent over wat je van hen verwacht, zal dat de resultaten ten goede komen. *Soft skills* kunnen óók leiden tot harde resultaten."

Bakker: "Op school sturen we óók op opbrengsten en welbevinden. We hebben, mede vanwege onze hoogopgeleide populatie, zes jaar geleden besloten om normen te stellen die boven het landelijke gemiddelde liggen. Twee keer per jaar vergelijken we onze resultaten met het landelijk gemiddelde. We rekenen leerkrachten niet af op tegenvallende resultaten, maar kijken samen wat ze nodig hebben om tot verbetering te komen. Als de resultaten afnemen, moet je op tijd

interventies inzetten. Achter zo'n terugval kunnen verschillende oorzaken zitten. Maar als de resultaten bij dezelfde leerkracht gedurende langere tijd kelderen, is er natuurlijk wat aan de hand."

Op welk punt heb jij bewondering voor Jennifer?

Tulp: "Vooral op het punt van ondersteuning. In de corporate wereld vinden wij dat we alles zelf moeten oplossen. We hebben veel ondersteuning in huis en zoeken oplossingen binnen het eigen bedrijf. Jennifer doet, als directeur-bestuurder, veel alleen. Zij moet niet alleen de school overeind houden, maar coördineert bijvoorbeeld ook de nieuwbouw die momenteel wordt neergezet naast de school voor de kinderopvang. Ik vind het fascinerend hoe zij daarbij anderen om hulp vraagt. Ze zet zelfs social media in."
Bakker: "Ik moest een meerjarenonderhoudsplan maken, maar had daar geen ervaring mee. Ik heb toen op LinkedIn gevraagd wie advies voor me had en kreeg veel reacties."
Tulp: "En ze doet een beroep op haar toezichthoudend bestuur, vindt nuttige contacten in haar netwerk of huurt mensen in."
Bakker: "Eén van de thema's waarvoor ik mensen inhuur, is het omgaan met niveauverschillen van leerlingen en diverse vormen van gedrag. Dat vraagt echt iets van de leerkracht. We hebben ook scholing gevolgd in interculturele communicatie. We moeten leren omgaan met ouders uit andere culturen. Ouders uit bijvoorbeeld India of China verwachten dat we veel huiswerk geven. Die vinden ons te weinig streberig. Kinderen die het goed doen op school, worden in sommige culturen heel groot gemaakt. Wij leggen uit hoe wij daar tegenaan kijken en voor welke aanpak wij kiezen."
Tulp: "Ik vind het heel inspirerend hoe Jennifer naar oplossingen zoekt. Niet weten hoe je verder moet, om hulp vragen en van daaruit verder werken. In mijn wereld wordt heel conceptueel en theoretisch gedacht. Vanuit de theorie maak je een plan, alles wordt van tevoren beredeneerd. Ik vind het verfrissend om te zien hoe Jennifer gewoon begint en al doende leert. Dat zouden wij ook eens kunnen proberen wanneer een bepaalde aanpak niet zo efficiënt is."
Bakker: "Het is natuurlijk heel handig wanneer je zoals Cynthia alle expertise in huis hebt. Tegelijkertijd leer je dankzij je netwerk heel veel. Op zoek naar antwoorden kom je andere expertises tegen, waar je niet direct naar op zoek was. Zo ontwikkel je een brede blik."

Wat treft jou in het werk van Cynthia?

Bakker: "Cynthia opereert op een hoog niveau. Daar ben ik van onder de indruk. Ik dacht altijd dat je met zo'n baan strakke werktijden hebt, maar Cynthia moet ook weleens op gekke tijden inspringen."
Tulp: "Toen de oorlog in Oekraïne begon en er ineens sancties kwamen, moesten wij op stel en sprong regelen dat bepaalde betalingen niet meer gedaan konden worden. En ja, ik word weleens gebeld om half drie 's nachts. Het betalingsverkeer mag niet stokken. Wij horen bij de kritische infrastructuur, net als trouwens het onderwijs."

Is het onderwijs iets voor jou, Cynthia?

Tulp: "Ja, misschien wel. Ik heb altijd veel respect voor leraren gehad, maar ik denk dat ikzelf niet het geduld heb om les te geven. Ik heb een leesmaatje gehad en vond het al een uitdaging om dat ene meisje bij de les te houden. Maar het schoolleiderschap lijkt me best wat. Daar mag het programma van cross-mentoring wat mij betreft dieper op ingaan."
Bakker: "Jij lijkt me uitermate geschikt voor het vak van schooldirecteur. Alhoewel, ik zie jou, vanwege je politieke interesse, ook wel op je plek in de rol van bestuurder." ←

Heb jij na het lezen van dit artikel trek gekregen om net als Jennifer Bakker en Cynthia Tulp deel te nemen aan het cross-mentoring programma? Je kunt je hiervoor aanmelden via: crossmentor.nl/intake

Combineer digitale vaardigheden met **taal, rekenen** en **wereldoriëntatie**

‘Bouw een app voor een Romein, om een probleem van de Romein in die tijd op te lossen.’ Het is een combinatie van wereldoriëntatie en digitale geletterdheid. De kinderen moeten zich verdiepen in de tijd en het leven van de Romeinen en daarnaast een app bouwen en presenteren. Dit is een van de manieren hoe Skillsdojo digitale geletterdheid in bestaande lessen verwerkt. Door de verwerking van de lessen met Skillsdojo zijn taal, rekenen of wereldoriëntatie met digitale vaardigheden te combineren.

Vernieuwende verwerkingsmethode

Bedenker Jeroen Storm: “Skillsdojo helpt bestaande lesstof anders te verwerken. De leerlingen krijgen een ‘missie’ bestaande uit korte instructievideo’s en opdrachten. Waar zij voorheen bijvoorbeeld een fysieke presentatie gaven of een werkstuk inleverden, kunnen ze nu door missies te doen technologie gebruiken.” Binnen het onderdeel ‘taal’ kunnen leerlingen bijvoorbeeld een app bouwen van hun favoriete boek, een interactief verhaal programmeren, een animatiefilm maken en eigen (nep)nieuws ontwerpen.

Afwisseling

De lesseries sluiten aan bij de belevingswereld van kinderen en de cognitieve belasting ligt niet te hoog. Daarnaast is er de mogelijkheid om echt de diepte in te gaan. Kinderen van elk niveau kunnen meedoen. Sommige kinderen zijn snel klaar met een opdracht en kunnen door. Andere kinderen kunnen er gerust langer over doen. “Het voordeel is dat er heel veel verschillende soorten missies zijn. Als je elke keer een website bouwt, wordt het saai. Maar door de hoeveelheid mogelijkheden blijven de leerlingen enthousiast.”

Praktische handvatten

Leerkrachten kunnen gratis gebruik maken van de video’s en werkbladen van Skillsdojo. Materialen en thema’s zijn altijd actueel en er worden zes tot acht nieuwe series per jaar ontwikkeld. Daarnaast is er Skillsdojo+ met betaalde extra’s voor het onderwijs zoals kant-en-klare lesmaterialen en stappenplannen voor leerkrachten.

Meer weten over Skillsdojo? Kijk op www.skillsdojo.nl!

Skillsdojo is onderdeel van **NBD Biblion**.

skillsdojo©

De AVS Helpdesk zet schoolleiders in hun kracht

Of het nu om de maatregelen rondom corona gaat, wat de gevolgen zijn van de nieuwe cao voor je salaris, je een juridische vraag hebt op het gebied van arbeidsrecht of je wilt weten wat je wettelijke verplichtingen zijn ten aanzien van de MR. De AVS Helpdesk is er om schooldirecteuren in hun kracht te zetten en uiteenlopende vragen die in de onderwijspraktijk spelen te beantwoorden. Dat doen we **exclusief voor leden**, snel én accuraat. "Schoolleiders bellen niet zomaar, dan is er echt iets aan de hand," weet Rik Jacobs van de Helpdesk, die zelf jarenlang schooldirecteur was en dus het klappen van de zweep kent. De Helpdesk dient als vraagbaak en sparringpartner. Dus bel of mail als je wilt weten of een leerkracht recht heeft op verlof of als je zeker wilt zijn hoe je de term 'onderwijstijd' moet interpreteren. Als AVS zorgen wij ervoor dat onze leden met de juiste kennis stevig in hun schoenen staan.

De AVS Helpdesk is telefonisch bereikbaar van dinsdag tot en met vrijdag van 9.00 tot 12.30 uur:

030 236 10 10.
helpdesk@avs.nl.

Fotografie Jan Buteijn

Minder gedoe, meer energie & gemotiveerde leerlingen

Op naar geweldige ouderbetrokkenheid

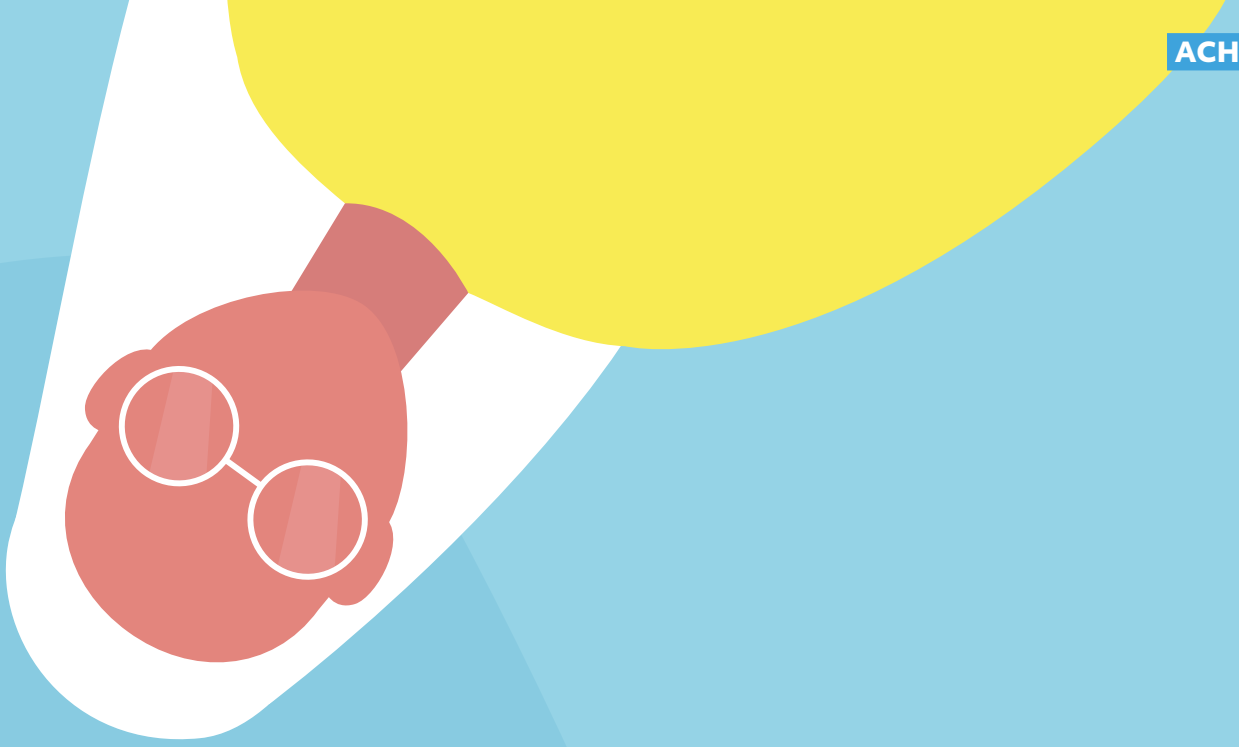

Soms onzichtbaar en toch altijd aanwezig. Ouders. Ze zijn essentieel voor de ontwikkeling van elk kind en dus ook voor hoe jouw leerling het in de klas doet. De dynamiek tussen ouders en school lijkt bij tijd en wijle te verscherpen. Hoe zorg je ervoor dat desondanks de relatie met al die vaders en moeders goed blijft?

TEKST JOSÉ LEEUWENKAMP

Laat dit duidelijk zijn, onderstrepen alle geïnterviewden, een goede ouderbetrokkenheid gaat niet om ouders die luizenpluizen, helpen bij sportdag, meegaan op schoolreisjes of een wilgenhut bouwen op het schoolplein. "Als je ouderbetrokkenheid relateert aan het vrijwilligerswerk van ouders op school, maak je een denkfout," stelt Peter de Vries, die promotieonderzoek doet naar ouderbetrokkenheid aan de Rijksuniversiteit Groningen. "Je kunt enorm betrokken zijn als ouder zónder dat je participeert."

“Zeker als er problemen zijn, is dat goede contact met ouders goud waard”

Anneke Scholten, schooldirecteur

“Ouderbetrokkenheid betekent dat er een band is gesmeed, die ervoor zorgt dat ouders de successen van hun kind op school zien en die samen kunnen vieren. Je bent als vader en moeder betrokken bij de leerprestatie en het welbevinden van je kind op school, omdat de school betrokken is bij jou als ouder. Als de ouders worden gezien en gehoord, zijn ze loyaal naar het onderwijs, de leerkracht en de directeur.”

Onlosmakelijk verbonden

“Educatie koppelen we altijd aan didactiek en onderwijs, maar educatie is onderwijs én opvoeden,” vervolgt De Vries. “Je kunt dus niet onderwijzen zonder die opvoeder bij je onderwijs te betrekken, je bent onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dus betrek ouders, maar verwacht niet dat ze dingen doen op school.”

“Een goede band versterkt de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen,” vult Anneke Scholten aan. Zij is adjunct-directeur van de Jenapleinschool in Zwolle. “Zeker als er problemen zijn, is dat goede contact met ouders goud waard. Je verzorgt als school samen met de ouder de opvoeding van het kind. Dus als een kind slecht slaapt, niet goed eet of moeite heeft met samenspelen, is het belangrijk dat wij dat ook weten.”

Stel dat je de informatie over de ouderavond keurig aankondigt in de nieuwsbrief en vlak voor het moment suprême nog een herinnering verstuurt via de ouderapp Parro. Op de ouderavond zelf is de animo bedroevend laag. Is dat een teken dat ouders niet betrokken zijn bij het onderwijs van hun kind? “Onzin,” zegt De Vries. “Elke ouder is maximaal betrokken bij zijn of haar kind en dus ook bij het onderwijs. Vaak gaat het mis omdat de school iets van ouders verwacht. Ze denken bijvoorbeeld dat als je mailt, ouders wel naar school komen. Maar dat moet je omdraaien. Betrokkenheid vereist dat een school naar een ouder stapt en niet andersom. Alleen zo ontstaat een relatie.”

Maar is mailen dan niet zo’n eerste stap? “Soms wel,” zegt Jos Clout, die directeur van De Zonnewijzer in Roermond is en al dertig jaar ervaring heeft als schoolleider. “Ik werkte ooit op een witte school met ouders die goed Nederlands spraken. Eén mail en de klas zat vol mondige, meedenkende vaders en moeders. Maar op de school waar ik nu werk, zitten kinderen van 52 verschillende nationaliteiten. Mailen? Niet handig. Het is zelfs de vraag of elk gezin een computer heeft. Als die mail al aankomt en wordt geopend, wordt die niet per se begrepen. En wie niet goed Nederlands praat, komt misschien niet graag naar een avond waar je mogelijk iets moet zeggen. Grote kans dat je dan als leerkracht tijdens zo’n ouderavond voor een handjevol ouders staat.”

Startgesprek of huisbezoek

Als directeur moet je dus onderzoeken wat ‘jouw ouders’ nodig hebben om een goede relatie met school te kunnen opbouwen. “Denk niet dat ouders de eerste stap naar school maken,” geeft De Vries aan. “Ouders die allebei een baan hebben, hebben daar simpelweg de tijd niet voor. Ouders die geen Nederlands spreken, voelen zich onmachtig. Daarom moet de school naar de ouder toekomen en niet andersom.”

Ouderbetrokkenheid is een onderwerp waarmee veel scholen worstelen, ziet De Vries. “In basis is het simpel; investeer in die relatie. Begin elk schooljaar met een startgesprek tussen leraren en ouders. Vaak zeggen leerkrachten: ‘komt dat er ook nog bij?’ Maar het is juist zo’n goede manier om persoonlijk contact te krijgen. Die tijd betaalt zich gedurende het schooljaar dubbel en dwars terug. Als het kind ziet en voelt dat de ouders de juf of meester ook

goed vinden, zal het makkelijker en meer ontspannen leren."
De school moet dus naar de ouders toe bewegen. En dat is precies wat ze doen op De Zonnewijzer. Om een goede relatie met ouders te smeden, zijn tot de herfstvakantie amper vergaderingen gepland, vertelt Clout. "Alle leerkrachten krijgen de tijd om bij de leerlingen op huisbezoek te gaan. Bij nieuwe gezinnen stelt de leraar zich voor en probeert de ouders te leren kennen. Wat is hun achtergrond, welk werk doen ze, wat zijn hun vragen over de school en het onderwijs?"

Geen gedoe, meer energie

"Er vinden ieder jaar twee dingen tijdens de huisbezoeken plaats." vertelt Clout. "We worden overal gastvrij ontvangen, want ouders vinden het fijn dat we belangstelling voor ze hebben." En het tweede? Lachend: "Leerkrachten zijn altijd een kilootje of twee zwaarder na al die bezoekjes." Het is een grap met een serieuze ondertoon: investeren in contact geeft gewicht aan je relatie. "Het huisbezoek is de basis voor een goede relatie tussen de leerkracht, de ouder en het kind. Je snapt dat je samen werkt aan hetzelfde doel, namelijk dat het kind zo goed mogelijk leert, presteert en lekker in zijn vel zit."

Betrokken ouders op school helpen je ook bij lessen die precair zijn, is de ervaring van Clout. "Lessen over seksualiteit kunnen een struikelblok zijn voor ouders uit andere culturen. Als je de ouders kent en weet wat de taboes zijn, laat je ze meedenken over deze lessen. Waarom is leren over seks belangrijk, hoe kunnen we homoseksualiteit wél behandelen? De lessen lopen minder snel uit op gedoe. Weet je hoeveel energie dat scheelt?" Met een goede ouderbetrokkenheid worden ook problemen thuis sneller getackeld. Clout: "Wij weten door onze persoonlijke relatie dat er in sommige gezinnen geen geld is voor ontbijt of dat de computer het niet doet. Je snapt daardoor ook waarom een

"Investeren in een startgesprek betaalt zich dubbel en dwars uit"

Peter de Vries, expert ouderbetrokkenheid

WERK MAKEN VAN OUDERBETROKKENHEID

- Leg zo snel mogelijk in het schooljaar contact met ouders bijvoorbeeld door middel van een startgesprek.
- Wees een gastheer of gastvrouw, sta altijd op het plein of bij de ingang en knoop gesprekken aan met ouders.
- Faciliteer je leerkrachten; hoe geven zij ouderbetrokkenheid goed vorm, hoe voer je een goed gesprek?
- Bij lastige gesprekken: help! Laat een leerkracht niet spartelen, schuif als directeur aan en doe het samen.
- Kies in een conflict met een ouder voor het belang van het kind. Zo blijf je altijd vanuit de juiste intentie werken en krijg je ouders en collega's vanzelf mee in het conflict.
- Speel in op je populatie. Wat goed werkt bij elke school is samen eten. Laat ouders samen met een kind een gerecht van huis meenemen, het zorgt ervoor dat alle ouders en kinderen zich thuis voelen.

“Door ouders te betrekken lopen lessen minder snel uit op gedoe”

Jos Clout, schooldirecteur

kind telkens logopedie mist.” Als je weet wat de problemen thuis zijn, kun je die samen proberen op te lossen. En dat doen ze op de school in Roermond zo concreet mogelijk, door taallessen aan ouders te geven bijvoorbeeld of een ontbijt in de klas te verzorgen. Maar de school kan ook hulp bieden als ouders een toeslag moeten aanvragen voor schoolgeld of de logopedist inseinen dat die het kind direct na schooltijd oppikt. Clout: “Omdat we weten wat er speelt en waarom, ervaren ouders die hulp als oprechte betrokkenheid.”
Op die manier kun je samen veel goeds voor je leerlingen betekenen. Maar ouderbetrokkenheid is niet alleen belangrijk als ouders worstelen met armoede of taalachterstand, ook op een witte school met veel hoogopgeleide ouders is het belangrijk, weet Scholten van de Jenapleinschool. “Ouders scheiden, een familielid wordt ernstig ziek of een ouder verliest zijn baan. Het zijn allemaal situaties die doorwerken in het hoofd van een leerling. Je moet het echt weten. Hoe korter de lijntjes met ouders zijn, hoe beter we als school kunnen helpen.”

Te betrokken ouders

Wat gebeurt er als ouderbetrokkenheid niet goed van de grond komt? De Vries: “Dan kun je elkaar behoorlijk frustreren. Bij een kind dat straf krijgt, staan dezelfde dag nog de ouders op de stoep om verhaal te halen. Ze voelen zich bedreigd, want deze ouders hebben niet het gevoel partner van de school te zijn en nemen het op voor hun kind. Logisch toch? Ook met het schooladvies in groep acht kan het verkeerd lopen als ouders in de jaren daarvoor niet zijn aangehaakt. Ze kunnen dan boos of teleurgesteld zijn.”
Betrokken ouders zijn dus een must. Maar wat als ze té betrokken zijn? De Vries: “Er is een klein deel van de ouders dat flink over je grenzen gaat. Ook al is dit de minderheid, ze kosten bergen energie.
Wat jammer is, stelt De Vries, is dat leerkrachten niet goed leren hoe ze met ouders moeten omgaan. “Uit een enquête bleek dat maar vier procent van de beginnende leraren zich goed voorbereid voelt op het contact met ouders. In de opleiding is dus nog wel wat winst te halen. Soms laat een leerkracht zich ook te snel ondersteboven praten. We mogen veel trotser zijn op ons vak. Als je duidelijker bent over wat je doet in je lessen en uitstraalt dat je het mooiste vak ter wereld hebt, zul je altijd respect ervaren.”
En corona, heeft dat een wig geslagen in de relatie tussen school en ouders? Integendeel, zeggen alle betrokkenen. Scholten: “Ouders gaven ons complimenten: ‘Wat is lesgeven toch moeilijk’.” Clout: “Juist toen betaalde onze relatie met ouders zich uit. Ze waren echt blij als we zeiden: ‘Ik zie dat het lastig is, laat je kind maar naar school komen.’ Het liet opnieuw zien dat die relatie met ouders een fundament is voor goed onderwijs.” ←

Wil jij de relatie met ouders op jouw school verbeteren? Peter de Vries, docent van de AVS Academie, leert je daar alles over tijdens de leergang *Ouderbetrokkenheid*. Op 13 februari gaat deze leergang van start. Aanmelden kan nú al via: avs.nl/academie.

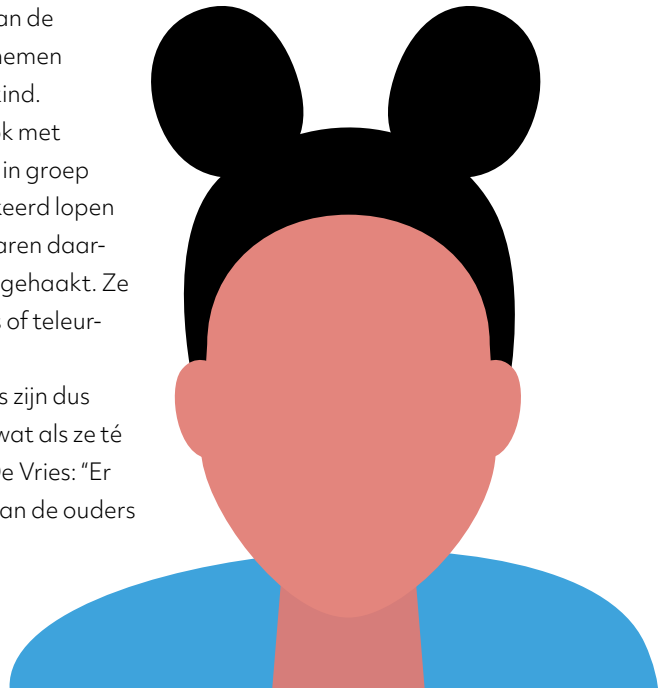

– Advertentie –

Lunch Included

YOU ARE INVITED

Onderwijsevent

iPad zonder grenzen.

Ontdek de kracht van de iPad in het speciaal basisonderwijs. Ervaar in verschillende workshops de mogelijkheden van de iPad.

Wilt u ook deelnemen aan dit toffe event? **Meld u nu aan!** Of wilt u zelf ook zo'n gaaf event/workshop organiseren samen met Xando?

Neem contact met ons op!

Workshops

Muziek & Beweging
Symphonic eMotions

Klassenmanagement
Beheer & Klasseplan

Gestructureerde interactieve opdrachten

Creativiteit
Digital Storytelling

Toegankelijkheid
Bereik alle kinderen

Meld u nu aan voor dit gratis **event!**

Beperkt aantal plaatsen beschikbaar.

SBO De Súdwester
Kaatsland 5b, Sneek
12 oktober 12:30 - 16:30

Xando Onderwijs van vandaag!

Authorised Education Specialist

Veel aandacht voor identiteit en afkomst

Inclusief onderwijs in Canada

Inclusief onderwijs in Canada gaat verder dan kinderen met ontwikkelingsachterstanden of handicaps een plek bieden op een reguliere school. Inclusief betekent dat er op school voor iedereen ruimte is, ongeacht religie, huidskleur, afkomst én gender. Welke uitdagingen brengt dat met zich mee?

TEKST ASTRID VAN DE WEIJENBERG

"Toen ik zelf schoolleider was en net begon met inclusief onderwijs, was dat erg wennen. De eerste keer dat we op onze school een leerling met autisme hadden, wisten we niet wat te doen. Inmiddels is inclusief onderwijs heel gewoon geworden in Canada en maakt het onderdeel uit van de basisopleiding van leraren," vertelt Nadine Trépanier-Bisson. Zij is director of *professional learning* van de *Ontario Principals'* Council (OPC). Simpel gezegd, de Canadese tegenhanger van de AVS.
Het is niet zo dat er in Canada geen scholen meer bestaan voor speciaal onderwijs. De provincie Ontario telt er acht. Hier kunnen kinderen terecht die blind of doof zijn of kampen met zware cognitieve beperkingen. Alle andere leerlingen gaan naar het reguliere onderwijs. Kinderen volgen, ook als zij ontwikkelingsachterstanden hebben, zoveel mogelijk het lesprogramma met leeftijdsgenoten. Praktisch alle elfjarigen zitten daarom in *grade* 6, een enkeling pikt hier en daar het programma van *grade* 4 mee. Sommige kinderen krijgen wél in een apart lokaal les. Maar omdat iedereen in hetzelfde schoolgebouw zit, kom

je elkaar vanzelf tegen. Daardoor blijven ook deze leerlingen deel uitmaken van de gemeenschap.
Leraren kunnen op ondersteuning rekenen in de klas of daarbuiten. Zo is er een expert die ondersteunend lesmateriaal ontwikkelt. Denk aan software voor leerlingen die moeilijk lezen. Bij een klassenassistent krijgen kinderen hulp, ook als zij een medische beperking of gedragsproblemen hebben.

Identiteit en passie

Special educational needs is echter een term die bij ons breed opgevat wordt, legt Trépanier-Bisson uit. "Inclusief onderwijs gaat om bewustzijn van verschillen tussen culturen en mensen. Het raakt alle aspecten van menszijn: cognitief, emotioneel, fysiek, spiritueel en sociaal. Dankzij deze kijk op onderwijs ontstaat er ruimte om op school te leren over je eigen identiteit en passie. Wij kijken naar alle aspecten van het kind. Dat doen we goed in Canada, maar makkelijk is dat niet. Ook voor een ervaren leraar blijft het een uitdaging om alle leerlingen goed te bedienen. Het vergt levenslang leren en oefenen."
Er zijn veel verschillende *educational needs*, signaleert Trépanier-Bisson. "Zo was de diversiteit op onze scholen goed, maar de schooluitval bij zwarte leerlingen lag veel hoger en de leerresultaten waren lager. Datzelfde gold voor LHBTIQ+-leerlingen. Wat is er aan de hand, vroegen wij ons af? Dat zijn we nu aan het onderzoeken."

Opgroeien in armoede

Trépanier-Bisson: "Wat we wel zien, is dat er op onze scholen weinig leraren uit gemarginaliseerde groepen rondlopen. Zwarte en LHBTIQ+-leerlingen missen daardoor rolmodellen in het onderwijs, die snappen welke hordes deze kinderen te nemen hebben. Als je bijvoorbeeld als leraar nooit armoede hebt gekend, denk je er mogelijk minder snel aan dat sommige leerlingen geen ontbijt krijgen en dat er geen geld is voor een bril of schoolspullen."
De grote problemen zoals armoede of discriminatie kunnen leraren en schoolleiders niet alleen oplossen, stelt Trépanier-Bisson. "We werken daarom samen met *community based organisations* om de situatie van onze leerlingen te verbeteren. Met *Rainbowservices* praten we als het gaat over *safe spaces* voor LHBTIQ+-leerlingen. Daarnaast hebben scholen de banden aangehaald met bijvoorbeeld de kerk of de imam, waardoor gebedsruimtes in onze openbare scholen inmiddels veel gebruikelijker zijn geworden. Ik geloof heel erg in *partnership*."

Meer diversiteit

Laten we alles doen om van elkaar te leren, is de boodschap van Trépanier-Bisson. "Zo werken leerlingen op school tijdens *cross over learning* samen in verschillende groepen over verschillende onderwerpen. Dat maakt leren ook nog eens leuker."
Veranderen kost echter ook tijd. "De dood van George Floyd en *Black Lives Matter* hebben veel impact gehad op de Canadese scholen. Er is meer aandacht en geld gekomen voor gelijke kansen. Maar het kost tijd voor je het effect hiervan merkt én het vraagt om verandering op verschillende niveaus. Het schoolsysteem en de politiek zijn daar ook onderdeel van. Zo moet er meer diversiteit komen in de schoolleiding en het openbaar bestuur."

Voormalig schooldirecteur Nadine Trépanier-Bisson is *director of professional learning* van de *Ontario Principals' Council* (OPC). De OPC heeft zo'n 5.400 leden en ondersteunt schooldirecteuren in het openbaar onderwijs bij hun professionele groei, geeft arbeidsrechtelijk advies en stimuleert belangrijke ontwikkelingen in het onderwijs.

Heb je zin om uitgebreid kennis te maken met het onderwijs in Canada? Dat kan! Van 11 tot 19 februari kun je met de AVS meevliegen naar Toronto. Aanmelden voor deze studiereis kan tot 1 november via avs.nl/studiereis-canada.

> **"Er ontstaat ruimte voor leerlingen om te leren over hun eigen identiteit"**
> Nadine Trépanier-Bisson, *Ontario Principals' Council*

Wat zegt uw schoolrapportage?

Krijg inzicht in de kwaliteit van het onderwijsproces

De rapportages van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs combineren leerlinggegevens en schoolkenmerken. Zo krijgt u meer inzicht in de effectiviteit van het schoolbeleid. U downloadt de rapportages veilig via het CBS.

NATIONAALCOHORTONDERZOEK.NL/
RAPPORTAGES

NATIONAAL
COHORTONDERZOEK
ONDERWIJS
EEN INITIATIEF VAN HET NRO

Ontdek onze groepslocaties!

Bij ons maak je kennis met de natuur. Hier mogen je kleren vies worden en staat je mobiel niet op de eerste plek. Even helemaal wat anders dus.

Plan je bezoek op
groepsgebouw.nl

100 JAAR
Paasheuvel
GROEP

Kanjer training

(036) 548 94 05
info@kanjertraining.nl
www.kanjertraining.nl

Voor vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect

- **Preventief en curatief**
  Opleiding voor individuele leerkrachten en teams (ook B.S.O. en T.S.O.)
- **Gratis volgsysteem**
  Positief beoordeeld door COTAN en Inspectie van het Onderwijs
- **Verbetert welbevinden in de klas**
  Zie erkenning datebase NJi

Ouders, leerkrachten en leerlingen verlangen een school die goede leerresultaten weet te behalen en staat voor het welbevinden van alle kinderen op school.

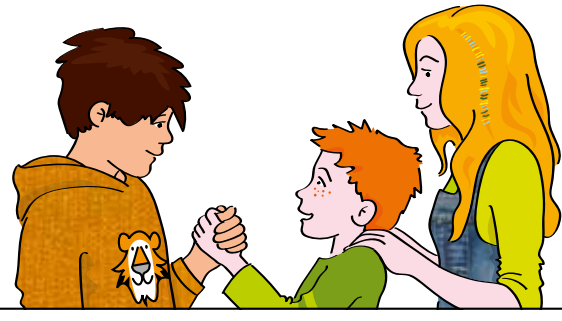

(Advertentie)

NOT ko po vo

2023
24-28 jan

Dé vakbeurs
voor professionals
in het KO, PO en VO

Voor ontwikkeling én groei!

Vijf dagen trends & ontwikkelingen

Meld je aan via not-online.nl voor de Nationale Onderwijstentoonstelling in Jaarbeurs, Utrecht.

Schrijf je gratis in!

scan en registreer

(Advertentie)

klimaatgroep° holland

Aangenaam

Scholen°Concept VERNIEUWD!

energiezuinige KLIMAATBEHEERSING voor een gezonde school

- **Ventileren, verwarmen en koelen**
  volautomatisch alles-in-één concept
- **Warmteterugwinning**
  met 100% gescheiden luchtstromen en fijnstoffiltering
- **Werkt op basis van CO2 sensoren**
- **Energiezuinig, circulair en optie gasloos**
- **24/7 monitoring en beheer op afstand**
  én eenvoudig in gebruik voor leerkracht en beheerder
- **In 7.000 lokalen succesvol toegepast**
  in zowel bestaande als nieuwe scholen

10 jaar PRODUCT- EN PRESTATIE GARANTIE

Frisse Scholen Klasse B

stilste op de markt 30,5 db

klimaatgroepholland.nl